

INTERPRETACJE INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCEJ PROGRAMEM OPERACYJNYM INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO (grudzień 2011)

PODROZDZIAŁ 2.2 – Zakres obowiązywania Wytycznych

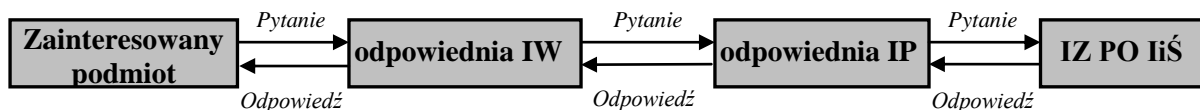
Pytanie: *Kto powinien dokonywać interpretacji postanowień programów pomocy publicznej w przypadku, gdy postanowienia programów są niespójne z Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ?*

Odpowiedź: W opinii IZ PO IiŚ należy przyjąć, iż wątpliwości powstałe na gruncie przepisów określających warunki udzielania pomocy publicznej powinien rozstrzygać organ właściwy dla ustanowienia danego programu pomocowego. Oznacza to, że w przedmiocie interpretacji rozporządzenia określającego warunki udzielania pomocy publicznej właściwy jest minister upoważniony do jego wydania, a w przypadku rozporządzeń Rady Ministrów minister pełniący rolę wiodącą przy opracowywaniu projektu tego rozporządzenia. Należy przy tym podkreślić, iż powyższa reguła ma zastosowanie także w odniesieniu do interpretacji przepisów programu pomocowego w zakresie kwalifikowania wydatków. W przypadku, gdy wystąpią wątpliwości dotyczące interpretacji danego programu pomocowego w odniesieniu do zasad określonych w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ, interpretację w ww. zakresie wydaje właściwa dla danego programu pomocowego Instytucja Pośrednicząca PO IiŚ. Jednocześnie należy podkreślić, iż interpretacja Instytucji Pośredniczącej zawsze musi być zgodna z Wytycznymi. W przypadku wątpliwości dotyczących postanowień Wytycznych IP może zwrócić się z prośbą o przedstawienie opinii do IZ PO IiŚ.

Pytanie: *Gdzie należy kierować pytania dotyczące interpretacji wytycznych?*

Odpowiedź: Na podstawie Podrozdziału 2.2 pkt 11-13 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ* pytania dotyczące interpretacji *Wytycznych* w pierwszej kolejności należy kierować do odpowiedniej Instytucji Wdrażającej, natomiast zwrócenie się do Instytucji Zarządzającej powinno nastąpić za pośrednictwem Instytucji Wdrażającej oraz Instytucji Pośredniczącej. Wyjątkowo możliwe jest skierowanie pytania bezpośrednio do Instytucji Zarządzającej w wypadku, gdy instytucja znajdująca się na niższym poziomie zarządzania w systemie realizacji PO IiŚ odmówi skierowania pytania do instytucji nadrzędnej – należy wtedy do zapytania załączyć kopię pisma właściwej instytucji odmawiającego nadania sprawie dalszego biegu.

Zachowanie ww. ścieżki postępowania (vide schemat poniżej) umożliwia zgromadzenie kompletu opinii wszystkich instytucji w systemie, bez której nie jest możliwe wyrażenie stanowiska przez IZ PO IiŚ. Skierowanie zapytania przez beneficjenta bezpośrednio do IZ powoduje wydłużenie czasu na uzyskanie odpowiedzi.

PODROZDZIAŁ 5.1 – Okres kwalifikowania wydatków

Pytanie: *Czy wydatki poniesione przez potencjalnych beneficjentów PO liŚ po 1 stycznia 2007 r. będą uznane za kwalifikowalne? Czy takie same zasady mają zastosowanie do wszystkich projektów realizowanych w ramach PO liŚ?*

Odpowiedź: Okres, w którym mogą być ponoszone wydatki kwalifikowalne nazywany jest okresem kwalifikowania wydatków. Wydatki poniesione poza okresem kwalifikowania wydatków nie mogą być uznane za wydatki kwalifikowalne. Zgodnie z postanowieniami, które zostały przyjęte w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ, początek okresu kwalifikowania wydatków, co do zasady, stanowi 1 stycznia 2007 r., natomiast koniec okresu kwalifikowania wydatków stanowi data 31 grudnia 2015 r. Należy jednak pamiętać, że są to wyłącznie ramy wyznaczające maksymalny dopuszczalny okres kwalifikowania wydatków. Tym samym, ostateczny okres kwalifikowania wydatków będzie wskazany w umowie o dofinansowanie zawieranej z beneficjentem, która wyznaczy zarówno początkową jak i końcową datę kwalifikowalności wydatków dla danego projektu. Także w przypadku, gdy wniosek o dofinansowanie zostanie złożony w późniejszym terminie, możliwe jest wskazanie w umowie daty 1 stycznia 2007 r., jako początkowej daty kwalifikowania wydatków. Jednakże wydatki kwalifikowalne poniesione przed podpisaniem umowy o dofinansowanie będą musiały być zgodne z tymi samymi zasadami, co wydatki poniesione po podpisaniu umowy, np. dotyczącymi zamówień publicznych, dokumentowania wydatków itd. Tym samym w przypadku projektów rozpoczętych przed podpisaniem umowy o dofinansowanie istnieje większe, niż w przypadku nowych projektów, ryzyko niedopełnienia wymagań warunkujących uznanie poniesionych wydatków za kwalifikowalne. W przypadku projektów podlegających zasadom pomocy publicznej, poszczególne programy pomocowe mogą przewidywać bardziej restrykcyjne ramy czasowe kwalifikowania wydatków. Przykładowo, w projektach objętych programami pomocowymi przygotowanymi w oparciu o Wytyczne KE w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2007-2013 pomoc może być udzielona wyłącznie wtedy, gdy beneficjent przed rozpoczęciem prac nad realizacją projektu złoży wniosek o przyznanie pomocy, a Instytucja Pośrednicząca PO liŚ potwierdzi na piśmie, że projekt zasadniczo kwalifikuje się do pomocy, czyli spełnia kryteria określone w programie. Jeśli prace rozpoczną się zanim te warunki zostaną spełnione, projekt w całości nie będzie kwalifikował się do pomocy.

PODROZDZIAŁ 5.2 – Wydatki faktycznie poniesione oraz koszty nie wiążące się z przepływem środków pieniężnych

Pytanie: *Czy do współfinansowania kwalifikują się wydatki faktycznie poniesione w znaczeniu kasowym, tj. jako rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku beneficjenta, po 1 stycznia 2007 r., mimo że prace nad realizacją projektu rozpoczęły się przed początkową datą kwalifikowalności wydatków (tj. przed 1 stycznia 2007 r.)?*

Odpowiedź: Zgodnie z podrozdziałem 5.2 pkt 1 *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POliŚ* z dnia 21 czerwca 2011 r., za kwalifikowalny może być uznany jedynie wydatek faktycznie poniesiony, przez co należy rozumieć wydatek faktycznie zrealizowany w znaczeniu kasowym (jako rozchód środków pieniężnych z rachunku bankowego lub kasy beneficjenta, lub innego podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, a w przypadku państwowych jednostek budżetowych, które zawarły stosowne porozumienie, także z rachunku Ministra Finansów w Banku Gospodarstwa Krajowego). Oznacza to, że aby wydatek mógł być uznany za kwalifikowalny rozchód środków pieniężnych z kasy lub rachunku beneficjenta, lub innego podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych powinien nastąpić po 1 stycznia 2007 r. (z zastrzeżeniem szczególnych zasad, które mogą obowiązywać w przypadku projektów podlegających zasadom pomocy publicznej).

W przypadku projektów częściowo lub całkowicie zrealizowanych, a z takimi mamy do czynienia w przypadku gdy prace nad realizacją projektu rozpoczęły się przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, należy mieć na uwadze sekcję 5.1.3 ww. *Wytycznych*. W szczególności należy zwrócić uwagę, że aby wydatki poniesione na projekt częściowo lub całkowicie zrealizowany mogły być

uznane za kwalifikowalne to projekt taki musi spełniać wszystkie wymagania obowiązujące projekty, których realizacja nie została rozpoczęta przed podpisaniem umowy o dofinansowanie, tj. przede wszystkim dotyczące pomocy publicznej, ochrony środowiska, ochrony przyrody, zamówień publicznych, zgodności z POIiŚ.

Biorąc pod uwagę powyżej wskazane postanowienia *Wytycznych*, należy stwierdzić, że wydatki poniesione na prace zrealizowane przed 1 stycznia 2007 r., można uznać za kwalifikowalne pod warunkiem, że zostały zrealizowane w znaczeniu kasowym już po 1 stycznia 2007 r. i projekt spełnia wymagania określone w sekcji 5.1.3 *Wytycznych*.

Definicja okresu kwalifikowania wydatków w umowie o dofinansowanie, zgodnie z którą jest to okres, w którym mogą być ponoszone wydatki kwalifikowalne, i w którym realizowany jest Projekt, została w POIiŚ sformułowana w taki sposób, aby nie było wątpliwości, że projekt uważa się za zakończony wraz z upływem okresu kwalifikowania wydatków. Data zakończenia projektu rozpoczyna bieg okresu trwałości projektu, jak również okresu na rozliczenie dotacji. A więc już podpisując umowę o dofinansowanie beneficjent jest świadomy w jakim okresie będzie zobowiązany utrzymać trwałość projektu i w jakim okresie będzie zobowiązany rozliczyć dotację otrzymaną na finansowanie projektu.

Natomiast definicja ta nie ma na celu ograniczenia terminu rozpoczęcia realizacji projektu. Oczywiście jest, że prace związane z przygotowaniem projektu bądź realizacją części projektu mogły rozpocząć się przed 1 stycznia 2007 r. i w takiej sytuacji jedynie wydatki poniesione w okresie kwalifikowania wydatków dla projektu będą mogły być uznane za kwalifikowalne. W sytuacji, gdy prace rozpoczęły się przed rozpoczęciem okresu kwalifikowania wydatków w Harmonogramie Realizacji Projektu (HRP), stanowiącym załącznik do umowy o dofinansowanie należy wpisać faktyczny rozpoczęcia poszczególnych zadań w ramach projektu, natomiast, to czy wydatki związane z realizacją danego zadania będą mogły być uznane za kwalifikowalne, powinno być odzwierciedlone w tabeli 2 oraz 4 HRP.

Pytanie: *W spółce występuje nadwyżka podatku VAT naliczonego nad należnym z uwagi na stosowanie 7% stawki VAT dla sprzedaży usług spółki i odliczaniem podatku VAT naliczonego według 22% stawki od nabytych towarów i usług. Nadwyżka ta podlega zwrotowi lub może być zaliczana na poczet bieżących lub przyszłych zobowiązań podatkowych, np. podatku dochodowego od osób fizycznych. Urząd Skarbowy wydał postanowienie o zarachowaniu kwoty nadwyżki na poczet zapłaty podatku od osób fizycznych. Ponieważ, w ten sposób następuje uregulowanie zobowiązania z tytułu podatku od osób fizycznych, to czy można uznać takie zarachowanie za wydatek kwalifikowalny?*

Odpowiedź: IZ wyraziła zgodę na uznanie za kwalifikowalny wydatku dotyczącego podatku dochodowego od osób fizycznych rozliczonego przez urząd skarbowy poprzez zaliczenie nadwyżki naliczonego podatku VAT. Warunkiem jest właściwe udokumentowanie tej specyficznej sytuacji, aby zachować przejrzystą ścieżkę audytu. W powyższej sytuacji należy przyjąć, że rozchód środków pieniężnych nastąpił w postaci zapłaty podatku VAT, dlatego beneficjent powinien udokumentować ten właśnie rozchód w postaci odpowiednich wyciągów bankowych. Niezbędna jest też korespondencja prowadzona między beneficjentem a urzędem skarbowym w sprawie rozliczenia podatku dochodowego w postaci zaliczenia nadpłaconego podatku VAT na poczet podatku dochodowego. Dodatkowo rozchód środków w postaci zapłaty podatku VAT powinien nastąpić w okresie kwalifikowania wydatków. Jeżeli tylko sama kompensata nastąpi w okresie kwalifikowania wydatków, to wydatek taki nie może być uznany za kwalifikowalny.

Odpowiednie postanowienie wprowadzono do *Wytycznych* podczas aktualizacji z 21 czerwca 2011 r. (Podrozdział 5.2 pkt 6)

SEKCJA 5.2.1 – Wkład niepieniężny

Pytanie: *Czy dokumentację związaną z przygotowaniem projektu można potraktować jako ekspertyzę, a w konsekwencji jako kwalifikowalny wkład niepieniężny?*

Odpowiedź: Zgodnie z podrozdziałem 5.2.1 pkt 1 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* wkład niepieniężny wniesiony na rzecz projektu przez beneficjenta w postaci dóbr lub usług stanowi koszt kwalifikowalny przy założeniu, że polega na wniesieniu m.in. ekspertyz. Podrozdział 5.2.1 pkt 4 ww. *Wytycznych* określa pojęcie ekspertyzy jako dokumentację związaną z przygotowaniem projektu (z wyjątkiem wypełnionego formularza wniosku o dofinansowanie projektu), w szczególności:

- biznes plan lub studium wykonalności,
- ocenę oddziaływania na środowisko,
- mapę lub szkice lokalne sytuujące projekt,
- inną niezbędną dokumentację techniczną lub finansową.

Po aktualizacji *Wytycznych* z 21 czerwca 2011 r. wartość wkładu niepieniężnego musi zostać każdorazowo udokumentowana (wcześniej weryfikacji wartości wkładu niepieniężnego dokonywano na żądanie odpowiedniej instytucji).

Pytanie: *Czy beneficjent może wnieść do projektu wkład niepieniężny w postaci np.:*

- *zakupionego gruntu pod lądowisko, w przypadku projektów polegających na budowie lądowisk dla helikopterów,*
- *wycenionej części zakładu opieki zdrowotnej, podlegającej modernizacji, remoncie – w celu dostosowania do obowiązujących przepisów prawa.*

W jaki sposób beneficjent powinien udokumentować wniesienie wkładu własnego w postaci wkładu niepieniężnego oraz źródła jego finansowanie?

Odpowiedź: Zgodnie z postanowieniami Sekcji 5.2.1 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*, beneficjent może wnieść do projektu wkład niepieniężny w następujących postaciach:

- a) nieruchomości,
- b) urządzeń lub materiałów (surowców),
- c) ekspertyz,
- d) nieodpłatnej pracy wolontariuszy.

Mając na uwadze, iż ww. pytanie dotyczy urządzeń (sprzętu) oraz nieruchomości poniżej przedstawiono zasady dotyczące tych dwóch typów wkładu niepieniężnego.

1) Szczególne zasady dotyczące uznawania poszczególnych typów wkładu niepieniężnego za koszt kwalifikowalny

a) wkład niepieniężny w postaci nieruchomości

- W przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości niezabudowanej, nieruchomości zabudowanej lub prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, stosuje się odpowiednio zasady określone w Podrozdziale 6.3 *Wytycznych*, w tym dotyczące limitu wydatków związanych z nabyciem nieruchomości, wyceny nieruchomości, kwalifikowania wydatków poniesionych na wynagrodzenie rzeczoznawcy wykonującego operat szacunkowy, itd.;
- Jako wkład niepieniężny może być wniesione jedynie prawo własności nieruchomości lub prawo użytkowania wieczystego nieruchomości;
- W przypadku, gdy nieruchomość niezależnie od realizowanego projektu jest wykorzystywana w określonym celu (a więc realizacja projektu nie powoduje zmiany jej przeznaczenia) nie jest możliwe wniesienie tej nieruchomości jako wkładu niepieniężnego do projektu. To czy nieruchomość może być wniesiona jako wkład niepieniężny do projektu jest uwarunkowane wynikiem analizy w kontekście zmiany przeznaczenia tej nieruchomości - w kontekście ponoszenia przez beneficjenta kosztu alternatywnego. Przykładowo, możliwe jest wniesienie do projektu wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości, w przypadku, gdy przeznaczenie nieruchomości ulega zmianie wskutek realizacji projektu, tj. gdy projekt nie byłby realizowany nieruchomość ta byłaby lub mogłaby być wykorzystywana na inny cel.

- Odnosząc się bezpośrednio do ww. pytania przykładem sytuacji, w której wkład niepieniężny może być wniesiony do projektu jest wkład niepieniężny w postaci nieruchomości gruntowej, który będzie stanowił alternatywny koszt dla beneficjenta w przypadku projektu polegającego na budowie nowego lądowiska dla helikopterów. Natomiast jako wkład niepieniężny nie może być uznana część zakładu opieki zdrowotnej podlegająca modernizacji bądź remontowi, gdyż przeznaczenie tej części ZOZ nie ulegnie zmianie w wyniku realizacji projektu (np. remont już istniejącego szpitalnego oddziału ratunkowego, którego przeznaczenie w wyniku realizacji projektu pozostanie takie samo).

b) wkład niepieniężny w postaci urządzeń (sprzętu)

- W przypadku, gdy wyposażenie niezależnie od realizowanego projektu jest wykorzystywane w określonym celu (a więc realizacja projektu nie powoduje zmiany jego przeznaczenia), nie jest możliwe wniesienie tego wyposażenia jako wkładu niepieniężnego do projektu. To czy wyposażenie może być wniesione jako wkład niepieniężny do projektu jest uwarunkowane wynikiem analizy w kontekście zmiany przeznaczenia tego wyposażenia - w kontekście ponoszenia przez beneficjenta kosztu alternatywnego. Przykładowo, możliwe jest wniesienie do projektu wkładu niepieniężnego w postaci wyposażenia, w przypadku, gdy przeznaczenie wyposażenia ulega zmianie wskutek realizacji projektu, tj. gdy projekt nie byłby realizowany wyposażenie to byłoby lub mogłoby być wykorzystywane na inny cel.

2) Dokumentowanie wkładu niepieniężnego

a) wkład niepieniężny w postaci nieruchomości

- Przez dokumenty potwierdzające poniesienie kosztu związanego z wkładem niepieniężnym w postaci nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości, należy rozumieć:
  - ✓ dokumenty księgowe lub wyciągi z ksiąg rachunkowych odzwierciedlające wysokość poniesionych kosztów i potwierdzone przez upoważnione osoby,
  - ✓ operat szacunkowy sporządzony przez uprawnionego rzeczoznawcę, określający wartość rynkowej nieruchomości lub wartości prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oraz
  - ✓ odpowiednio – akt notarialny (w przypadku własności nieruchomości) lub dokument potwierdzający dysponowanie prawem użytkowania wieczystego (w przypadku wniesienia prawa użytkowania wieczystego nieruchomości).
- Podstawowym dokumentem, który określa wysokość wkładu niepieniężnego jest dokument księgowy. Operat szacunkowy jest dokumentem pomocniczym, określającym wartość rynkową nieruchomości. W przypadku, gdy dokument księgowy opiewa na wyższą wartość niż operat szacunkowy należy zadeklarować jako wkład niepieniężny kwotę do wysokości określonej w operacie szacunkowym. I odwrotnie: dokument księgowy opiewa na niższą kwotę niż operat szacunkowy należy zadeklarować jako kwalifikowalną kwotę do wysokości określonej w dokumencie księgowym.

b) wkład niepieniężny w postaci sprzętu (urządzeń)

- Przez dokument potwierdzający poniesienie kosztu związanego z wkładem niepieniężnym należy rozumieć dokumenty księgowe lub wyciągi z ksiąg rachunkowych odzwierciedlające wysokość poniesionych kosztów i potwierdzone przez upoważnione osoby.

Uwaga ogólna: w przypadku wkładu niepieniężnego nie trzeba przedstawiać dokumentów potwierdzających poniesienie wydatku, czyli np. wyciągu z rachunku bankowego.

3) Wkład niepieniężny czy wydatek

Jeżeli beneficjent poniósł wydatek na nieruchomości bądź sprzęt (urządzenia) w okresie kwalifikowania wydatków należy dążyć do tego, aby w takiej sytuacji nie deklarować jako kwalifikowalny wkład niepieniężnego ale wydatek poniesiony przez beneficjenta. Wkład niepieniężny powinien dotyczyć zasadniczo sytuacji, w której beneficjent poniósł wydatek na nabycie nieruchomości bądź sprzętu przed rozpoczęciem okresu kwalifikowania wydatków dla PO liŚ lub sytuacji, w której beneficjent nabył prawo do sprzętu w innej drodze niż poprzez zakup (np. kompensata należności, wniesienie aportem itp.) a zatem nie może zadeklarować go jako wydatek kwalifikowalny. **W szczególności deklarowanie wydatków poniesionych przez beneficjenta w okresie kwalifikowania wydatków nie może służyć omijaniu zasad kwalifikowania wydatków takich jak zgodność z prawem.**

Pytanie: *Czy wartość wnoszonego wkładu niepieniężnego, sfinansowanego zgodnie ze strukturą wynikającą z zapisów Szczegółowego Opisu Priorytetów POliŚ oraz Wytocznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ, może wynieść nie więcej niż 15% całkowitych wydatków kwalifikowalnych?*

Odpowiedź: W przypadku wniesienia przez beneficjenta wkładu niepieniężnego do projektu, kwota dofinansowania dla projektu w ramach PO liŚ oraz ze środków krajowych nie może przekroczyć wartości całkowitych rzeczywistych wydatków kwalifikowalnych, pomniejszonych o wartość wkładu niepieniężnego stanowiącego koszt kwalifikowalny. **Oznacza to, iż wkład niepieniężny może być wnoszony do wysokości wkładu własnego beneficjenta. Innymi słowy wkład niepieniężny może być wnoszony jedynie na pokrycie wkładu własnego beneficjenta.**

Jednocześnie zgodnie z ww. Wytocznymi:

„1. Na potrzeby Wytocznych podwójne finansowanie oznacza:

- w przypadku projektów niepodlegających zasadom pomocy publicznej - otrzymanie na dany projekt lub część projektu bezzwrotnej pomocy finansowej ze środków publicznych (krajowych lub wspólnotowych lub innych) w wysokości łącznie wyższej niż odpowiednio 100% wartości projektu lub 100 % części projektu;
- w przypadku projektów podlegających zasadom pomocy publicznej – otrzymanie na dany projekt pomocy wyższej niż maksymalna intensywność pomocy dla danego projektu lub
- zadeklarowanie wydatku, jako kwalifikowalnego w ramach dwóch wspólnotowych instrumentów finansowych.”

Przykłady:

- ✓ Jeśli łączne dofinansowanie projektu ze środków publicznych (PO liŚ oraz dotacja z publicznych środków krajowych) wynosi 100% wydatków projektu, to w ogóle nie można wnieść wkładu niepieniężnego. Wkład niepieniężny może być wnoszony do wysokości wkładu własnego, a tutaj wkład własny jest zapewniony przez dotację z publicznych środków krajowych.
- ✓ Sytuacja, w której beneficjent jako wkład własny wnosi do projektu wkład niepieniężny (np. sprzęt), który był wcześniej współfinansowany z dotacji krajowych lub środków wspólnotowych – będzie uznana za podwójne finansowanie.
- ✓ Państwowe jednostki budżetowe realizujące projekty w ramach PO liŚ nie mogą wnieść wkładu niepieniężnego, gdyż otrzymują dofinansowanie w wysokości 100% wydatków kwalifikowalnych.
- ✓ W przypadku, gdy stopa dofinansowania projektu wynosi 85% a beneficjent nie korzysta z dotacji pochodzącej ze środków publicznych na pokrycie tzw. wkładu własnego, maksymalna dopuszczalna wartość kwalifikowalna wkładu niepieniężnego wynosi 15% całkowitych (rzeczywistych) wydatków kwalifikowanych.

Pytanie: *Czy w sytuacji, gdy całość wkładu własnego zostanie pokryta wkładem niepieniężnym, wszystkie wydatki zadeklarowane przez beneficjenta we wnioskach o płatność będą podlegały refundacji z EFRR w 100%?*

Odpowiedź: Wkład własny jest pojęciem z zakresu montażu finansowego. Natomiast wkład niepieniężny, z punktu widzenia kwalifikowalności, stanowi taki sam wydatek (koszt) kwalifikowalny,

jak każdy inny deklarowany przez beneficjenta. W związku z tym wkład niepieniężny podlega refundacji zgodnie z przyznaną stopą dofinansowania dla projektu.

Należy zatem przedstawiać dokumenty potwierdzające poniesienie tego kosztu we wniosku o płatność, aby otrzymać refundację zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu.

Pytanie: Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w ramach zarządzania projektem, za kwalifikowalne można uznać m.in. wydatki związane z szkoleniami (w zakresie związanym z realizacją projektu) dla pracowników beneficjenta zaangażowanych w przygotowanie bądź realizację projektu. Czy beneficjenci muszą zbierać dokumenty poświadczające ukończenie szkoleń (certyfikaty, zaświadczenia, itp.), czy wymóg ten dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w ramach pomocy technicznej?

Odpowiedź: Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ nie nakładają wprost obowiązku udokumentowania uczestnictwa pracowników beneficjenta, zaangażowanych w przygotowanie bądź realizację projektu, w szkoleniu (w zakresie związanym z realizacją projektu), w postaci dokumentów poświadczających ukończenie szkolenia, takich jak certyfikaty, zaświadczenia, itp.

Jednakże biorąc pod uwagę:

- postanowienia Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków... (Podrozdział 5.2 pkt 4) zgodnie z którymi: "Za kwalifikowalne mogą być uznane jedynie wydatki poniesione na faktycznie wykonane prace/usługi/dostawy...", a więc konieczne jest, aby beneficjent posiadał dokumenty potwierdzające ich wykonanie,

- postanowienie pkt VIII Instrukcji do wniosku beneficjenta o płatność (zał. 3a do Wytycznych w zakresie sprawozdawczości POIiŚ), zgodnie z którym "Przy dokumentowaniu wydatków związanych z kontraktem na usługi konieczne są także: dokument(y) potwierdzający(e) zakres faktycznie wykonanych usług – dokumenty te powinny być na tyle szczegółowe, aby można było zweryfikować, czy zakres usług jest zgodny z zakresem rzeczowym projektu określonym w umowie o dofinansowanie oraz kontraktem",

- oraz wymagania dotyczące udokumentowania udziału pracownika w szkoleniu w ramach PT POIiŚ

wydaje się, że należy udokumentować udział pracowników beneficjenta, zaangażowanych w przygotowanie bądź realizację projektu, w szkoleniu (w zakresie związanym z realizacją projektu), poprzez dokumenty poświadczające ukończenie szkolenia, takie jak certyfikaty, zaświadczenia, itp.

PODROZDZIAŁ 5.3 – Wymóg zgodności z projektem i efektywności

Pytanie: Do jakich umów ma zastosowanie wymóg rozeznania rynku?

Odpowiedź: Zgodnie z pkt 10 podrozdziału 5.3.3 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ rozeznania rynku dokonuje się w przypadku zawierania umów, których wartość przekracza kwotę 2000 zł, bez podatku od towarów i usług, do których nie ma zastosowania ustawa Pzp oraz które nie zostały zawarte w drodze aukcji albo przetargu w rozumieniu przepisów k.c. Rozeznanie rynku powinno być potwierdzone dokumentami, wskazującymi, iż dana usługa, robota lub dostawa została wykonana po cenie nie wyższej od ceny rynkowej.

Wymóg rozeznania rynku nie ma zastosowania do indywidualnych form podnoszenia kwalifikacji (szkolenia indywidualne, studia itp.), w których uczestniczy nie więcej niż 5 pracowników beneficjenta. Szkolenia grupowe (tj. szkolenia zorganizowane w całości na zlecenie beneficjenta lub w których uczestniczy więcej niż 5 pracowników beneficjenta) są objęte wymogiem rozeznania rynku. Należy

podkreślić, że szkolenia organizowane w całości przez beneficjenta wymagają dokonania rozeznania rynku niezależnie od liczby szkolonych pracowników, a więc także dla mniejszej liczby osób niż 5, o ile wartość umowy przekracza 2000 zł (netto).

Warto mieć również na uwadze, że zgodnie z pkt 12 Podrozdziału 5.5 wytycznych, podstawą ustalenia wartości umowy, do której nie ma zastosowania ustawa Pzp jest całkowite szacunkowe wynagrodzenie wykonawcy, bez podatku od towarów i usług, ustalone przez beneficjenta z należytą starannością. Beneficjent nie może, w celu uniknięcia stosowania (m.in.) procedury rozeznania rynku, dzielić zamówienia na części lub zaniżać jego wartości. Zawarcie z dotychczasowym wykonawcą dodatkowych umów nieobjętych umową podstawową, a niezbędnych do jej prawidłowego wykonania, jest możliwe dla usług lub robót budowlanych, jeśli tych dodatkowych usług lub robót budowlanych nie można było wcześniej przewidzieć.

Pytanie: *W jaki sposób prawidłowo przeprowadzić procedurę rozeznania rynku? Czy wystarczające jest rozeznanie w formie zapytań ofertowych do potencjalnych wykonawców przesłanych drogą mailową? Czy warunek rozeznania rynku będzie uznany za spełniony, w przypadku, gdy ze względu na specjalistyczny charakter zamówienia, zostanie złożona tylko jedna oferta?*

Odpowiedź: Wymóg udokumentowania rozeznania rynku wprowadzony od 13.05.2009 w podrozdziale 5.3 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ*, należy rozumieć, jako obowiązek dysponowania przez beneficjenta dokumentacją potwierdzającą przeprowadzenie, na etapie wyboru wykonawcy, rozeznania rynku. Z kolei, samo rozeznanie rynku powinno być dokonane w oparciu o zgromadzone oferty potencjalnych wykonawców, potwierdzające, że wybrana oferta zostanie wykonana po cenie nie wyższej od ceny rynkowej, z uwzględnieniem specyfiki i charakteru danego zamówienia, tj. z możliwością uwzględnienia przy wyborze wykonawcy zarówno kryteriów cenowych, jak i jakościowych, zapewniających zgodność z zasadą efektywności wydatku (vide podrozdział 5.3 pkt 2 *Wytycznych*).

Z wyjątkiem sytuacji, w której beneficjent przeprowadził rozeznanie rynku poprzez zamieszczenie ogłoszenia o zamiarze udzielenia zamówienia na powszechnie dostępnej stronie internetowej, w miejscu przeznaczonym do publikacji tego typu ogłoszeń, **rozeznanie rynku polega na porównaniu minimum dwóch ofert** potencjalnych wykonawców uzyskanych przez beneficjenta.

Jednocześnie, zgodnie z postanowieniami podrozdziału 5.3 *Wytycznych*, jeżeli w danym przypadku rozeznanie rynku nie jest możliwe, beneficjent powinien wykazać okoliczności uzasadniające konieczność udzielenia danego zamówienia bez rozeznania rynku. W tym zakresie informuję, że Instytucja Zarządzająca stoi na stanowisku, że:

1) w odniesieniu do wydatków ponoszonych od 13.05.2009 do 21.07.2011 (wersje wytycznych z dnia 12.05.2009 i 03.09.2009, oraz w terminie do miesiąca od wejścia w życie wytycznych z dnia 21.06.2011).

W związku z wystąpieniem znacznych różnic w interpretacji wymogu rozeznania rynku w poszczególnych sektorach przyjmuje się, że w przypadku, gdy rozeznanie rynku prowadzone było w formie zapytań o cenę lub zapytań ofertowych skierowanych do potencjalnych wykonawców (np. drogą mailową), na które beneficjent otrzymał tylko jedną ważną ofertę, można przyjąć, że przeprowadzenie rozeznania rynku nie było możliwe, ze względu na małe zainteresowanie potencjalnych wykonawców realizacją zamówienia. W tej sytuacji, uzasadnieniem dla możliwości zastosowania pkt 10 podrozdziału 5.3 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ*, będzie fakt upublicznienia informacji o zamówieniu poprzez rozesłanie ww. zapytań i nie uzyskanie odpowiedzi bądź uzyskanie negatywnych odpowiedzi od adresatów tego zapytania. Warunkiem zastosowania uzasadnienia braku możliwości przeprowadzenia rozeznania rynku ze względu na złożenie tylko jednej ważnej oferty, jest skierowanie zapytania **do minimum trzech** potencjalnych wykonawców, o których wiadomo, że realizują tego typu zamówienia. Zastosowanie ww. interpretacji nie będzie możliwe, w przypadku wystąpienia rażącego naruszenia konkurencji przez ograniczenie kręgu potencjalnych wykonawców.

Powyższa interpretacja ma zastosowanie do zamówień udzielonych najpóźniej miesiąc po wejściu w życie zaktualizowanych *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*, czyli najpóźniej do 21 lipca 2011 r.

2) w odniesieniu do wydatków ponoszonych od 22.07.2011 (wersja wytycznych z dnia 21.06.2011)

Ostatnia aktualizacja ww. *Wytycznych*, obowiązująca od 21.06.2011 r., zawiera postanowienia wprost wskazujące na wymóg porównania **co najmniej dwóch ofert** uzyskanych w toku rozeznania rynku. Doprecyzowano również zapis, że wyjątkowo w przypadku gdy w odpowiedzi na **ogłoszenie zamieszczone na ogólnodostępnej stronie internetowej** złożona zostanie tylko jedna ważna oferta, rozeznanie rynku można uznać za właściwie przeprowadzone.

W związku z powyższym, po upływie miesiąca od dnia wejścia w życie ww. wersji *Wytycznych*, w przypadku gdy rozeznanie rynku prowadzone było w formie zapytań o cenę lub zapytań ofertowych (np. drogą mailową), na które beneficjent otrzymał tylko jedną ważną ofertę, procedura rozeznania rynku powinna być powtórzona (w tej lub innej formie), aż do uzyskania minimum dwóch ważnych ofert, bądź uzyskania tylko jednej oferty, ale po zamieszczeniu ogłoszenia o zamówieniu na stronie internetowej. W odniesieniu do wydatków dokonywanych od 22.07.2011, dla których nie zapewniono publikacji ogłoszenia o zamówieniu na stronie internetowej, fakt rozesłania zapytań ofertowych do dużej liczby potencjalnych wykonawców, nie będzie stanowił okoliczności uzasadniającej odstąpienie od rozeznania rynku.

Pytanie: *W przypadku wydatków, przekraczających kwotę 2000 zł netto, poniesionych na podstawie umów, do których nie ma zastosowania ustawa Pzp oraz które nie zostały zawarte w drodze aukcji lub przetargu w rozumieniu przepisów k.c., Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ sugerują w pkt. 5.3.10 - wykonanie usługi/dostawy/roboty po cenie nie wyższej od ceny rynkowej. Pojęcie ceny rynkowej jest niejednoznaczne - czy można uznać, że jest nią najniższa lub np. średnia wartość uzyskania w trybie rozeznania rynku?*

Odpowiedź: Celem rozeznania rynku jest stosowanie zasady efektywności. Zgodnie z Podrozdziałem 5.3 pkt 2 *Wytycznych* za kwalifikowalny może być uznany jedynie wydatek efektywny, tj. wydatek zapewniający osiągnięcie najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach. Zatem, jeżeli wykonując rozeznanie rynku nie zostanie wskazane inne kryterium oceny ofert niż cena, należy wybrać oferenta, który zaproponował najniższą cenę za daną usługę. Jeśli natomiast wskazane zostaną również inne parametry podlegające ocenie, wybór wykonawcy powinien być dokonany zgodnie z kryteriami oceny wskazanymi w zapytaniu ofertowym.

Pytanie: *Zgodnie z pkt 10 podrozdziału 5.3. Wytycznych z 21 czerwca 2011 r. z rozeznania rynku zwolniona jest każda umowa opiewająca na kwotę mniejszą lub równą 2000 zł. Natomiast niektórzy beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych są zobowiązani przez procedury wewnętrzne do prowadzenia szczegółowego rejestru wszystkich drobnych zakupów dokonywanych bez rozeznania rynku. Jednakże prowadzenie, przedmiotowego rejestru na potrzeby projektu, byłoby bardzo czasochłonne. Czy na gruncie nowej wersji Wytycznych można w dalszym ciągu przeprowadzać rozeznanie rynku przy zawieraniu umów na kwoty niższe niż 2000 zł?*

Odpowiedź: Z punktu widzenia kwalifikowalności wydatków nie ma konieczności prowadzenia szczegółowego rejestru wszystkich drobnych zakupów, o ile beneficjent jest w stanie wykazać w inny sposób efektywność tychże wydatków, tak aby nie narazić się na zarzut dzielenia zamówienia na części w celu uniknięcia stosowania przepisów ustawy Pzp, trybu przetargu na podstawie Kc lub procedury rozeznania rynku. Dlatego też, w każdym przypadku, w którym, dokonywane są w danym roku kalendarzowym, zakupy towarów lub usług tożsamych rodzajowo i ze względu na osobę kontrahenta, należy rozważyć, czy wydatki te dało się przewidzieć (vide *Wytyczne* Podrozdział 5.5 pkt 12).

Z pkt 10 Podrozdziału 5.3 *Wytycznych* wynika *a contrario* zwolnienie z **obowiązku** rozeznania rynku dla umów opiewających na kwoty nie wyższe niż 2000 zł netto. Należy jednakże podkreślić, że *Wytyczne* określają jedynie warunki jakie muszą zostać spełnione, aby wydatek mógł zostać uznany za kwalifikowalny. Dokonywanie zakupów towarów lub usług odbywa się natomiast w oparciu

o przepisy prawa, w tym w oparciu o wewnętrzne procedury udzielania zamówień obowiązujące w instytucji dokonującej wydatku. Ponadto zwolnienie z obowiązku rozeznania rynku, nie oznacza, że beneficjenci nie mogą nadal korzystać z tego rozwiązania, dlatego też nie ma przeszkód aby beneficjent pozostał przy dotychczasowym systemie rozeznania rynku dla wszystkich zakupów realizowanych w ramach POliŚ.

Pytanie: *Beneficjent w trakcie realizacji projektu nabył prawo do roszczeń z tytułu kar umownych za opóźnienia przewidzianych w umowie o roboty budowlane. Jednakże w toku negocjacji z wykonawcą beneficjent zawarł ugodę, na mocy której dobrowolnie zrezygnował z dochodzenia wymagalnych już kar umownych. Czy IW ma podstawy prawne, aby kwestionować kwalifikowalność wydatku na roboty budowlane w pełnej wysokości, bez pomniejszenia kwot kwalifikowalnych o wartość należnych kar umownych?*

Odpowiedź: Rezygnacja przez beneficjenta z naliczenia kar umownych nie powinna wpływać na ocenę kwalifikowalności wydatków poniesionych w ramach PO liŚ w aspekcie efektywności tych wydatków. Naliczenie w ramach POliŚ kar umownych nie powoduje bowiem automatycznie obniżenia kwalifikowalnej wartości zadeklarowanego wydatku, pod warunkiem udokumentowania rozchodu środków pieniężnych w pełnej wysokości oraz z zastrzeżeniem konieczności ponownego przeliczenia luki finansowej wskutek przekroczenia limitu dochodów incydentalnych (w tym i kar umownych) w projekcie. Jednocześnie, zgodnie z podrozdziałem 5.3 pkt 4 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ* ciężar udowodnienia, że wydatek został poniesiony z zachowaniem osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach spoczywa na beneficjencie. W związku z powyższym jeżeli instytucja wdrażająca ma wątpliwości co do efektywności poniesionego wydatku, to może wystąpić do beneficjenta z prośbą o udowodnienie, że wydatek jest efektywny. W przypadku rezygnacji z naliczania kar umownych beneficjent powinien udowodnić, że nie miało to wpływu na efektywność wydatku.

PODROZDZIAŁ 5.4 – Dokumentowanie wydatków kwalifikowalnych

Pytanie: *Beneficjent otrzymał fakturę z dn. 30 maja 2009 r. na kwotę 100 000 euro. Wycenił zobowiązanie po średnim kursie NBP z dnia poprzedzającego dzień operacji – wartość faktury wyniosła 445 880 PLN. Beneficjent dokonał zapłaty tej faktury w dniu 15 czerwca 2009 r. - faktyczny wydatek wyniósł 464 100 PLN i jest wyższy niż wycena faktury w księgach rachunkowych (różnica kursowa). Która z ww. kwot jest wydatkiem kwalifikowalnym?*

Odpowiedź: W przypadku faktur wyrażonych w walucie innej niż PLN, jako wydatek kwalifikowalny należy uznać wartość faktury z dnia dokonania płatności, tj. faktyczny rozchód środków pieniężnych odzwierciedlony w księgach rachunkowych beneficjenta (podrozdział 5.4 pkt 14 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*). Za kwalifikowalną należy uznać kwotę 464 100 PLN.

PODROZDZIAŁ 5.5 – Zgodność z przepisami prawa

Pytanie: *Czy zapis pkt 4 rozdziału 5.5 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ, nakładający obowiązek uwzględnienia wymogów określonych w komunikacie Komisji oznacza, iż beneficjent winien przy podejmowaniu decyzji o zakresie upowszechnienia informacji o planowanym zawarciu umowy opierać się o kryteria wskazane w ww. komunikacie, a w szczególności kryterium wpływu na rynek wewnętrzny Wspólnoty?*

Odpowiedź: Na gruncie obowiązujących Wytycznych (z wyjątkiem przypadków wymienionych w pkt 6 Podrozdziału 5.5, beneficjent jest zobowiązany do uwzględnienia zasad określonych w *Komunikacie Komisji*, niezależnie od tego, czy spełnione zostały pozostałe przesłanki do jego zastosowania. Oznacza to w szczególności, że kryterium wpływu na rynek wewnętrzny nie jest

brane pod uwagę przy ocenie zgodności z wymogami w zakresie kwalifikowalności wydatków określonymi w Podrozdziale 5.5 pkt 4 *Wytycznych*.

Pytanie: *Czy w świetle zapisów w pkt 4 rozdziału 5.5 Wytycznych dopuszczalna jest sytuacja, w której przy braku spełnienia kryterium wpływu na rynek wewnętrzny ogłoszenie o zamówieniu nie jest publikowane w sposób otwarty, a jedynie kierowane zgodnie z wyborem zamawiającego do ograniczonego kręgu adresatów zapewniającego odpowiedni poziom konkurencji?*

Odpowiedź: W Podrozdziale 5.5 pkt 6 *Wytycznych* w sposób enumeratywny wymienione zostały wszystkie wyjątki od postanowień zawartych w pkt 4. W pozostałych przypadkach nie jest możliwe odstępianie od zasad określonych w *Komunikacie Komisji*, w szczególności nie jest dopuszczalne zastosowanie innego niż otwarty sposobu ogłaszania zamówienia.

Dodatkowo IZ POIiŚ wydała zalecenia nr 16 dotyczące interpretacji zasady jawności nakładające obowiązek przekazywania ogłoszeń o zamówieniu do publikacji w Dzienniku Urzędowym UE (Tenders Electronic Daily – TED).

Pytanie: *Czy wskazany w pkt 4 lit. a) rozdziału 5.5 Wytycznych wymóg zamieszczania ogłoszenia w miejscu publicznie dostępnym w siedzibie beneficjenta ma zastosowanie w każdym przypadku (którego dotyczy pkt 4 rozdziału 5.5 Wytycznych), czy też jedynie wówczas, gdy kryterium wpływu na rynek wewnętrzny Wspólnoty jest wypełnione?*

Odpowiedź: Kryterium wpływu na rynek wewnętrzny nie jest brane pod uwagę przy ocenie zgodności z wymogami w zakresie kwalifikowalności wydatków określonymi w Podrozdziale 5.5 pkt 4 *Wytycznych*. Zamieszczenie ogłoszenia o zamówieniu w miejscu publicznie dostępnym w siedzibie beneficjenta jest niezbędne w każdym przypadku, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w pkt 6 tego podrozdziału.

Pytanie: *Czy w świetle zapisów pkt 4 rozdziału 5.5 Wytycznych w przypadku braku spełnienia kryterium wpływu na rynek wewnętrzny beneficjent przy zawieraniu umowy z wykonawcą jest zobowiązany uwzględnić wymogi określone w pkt 4 lit. b) – f) rozdziału 5.5 Wytycznych?*

Odpowiedź: W świetle interpretacji postanowień pkt 4 Podrozdziału 5.5 *Wytycznych*, wymóg zgodności z zasadami określonymi w *Komunikacie Komisji*, dotyczy pełnego katalogu tych zasad niezależnie od tego, czy zamówienie spełnia kryterium wpływu na rynek wewnętrzny WE.

Pytanie: *Spółka X będzie realizować projekt, w ramach którego planowanych jest 40 inwestycji. Projekty techniczne zostały wykonane przez podmioty, które są właścicielami Spółki X i przekazane nieodpłatnie tej Spółce na mocy porozumień. Jeden z podmiotów (Podmiot Y), ze względów podatkowych, nie może przekazać projektów technicznych nieodpłatnie. Czy Spółka X może zakupić potrzebne jej do realizacji gotowe projekty techniczne za kwotę wynikającą z kosztów ich wykonania, a następnie uznać koszt zakupu za wydatek kwalifikowalny w składanym wniosku o dofinansowanie?*

Odpowiedź: Wydatek poniesiony przez Spółkę X na zakup gotowych projektów technicznych, nie może zostać uznany za kwalifikowalny, przede wszystkim z powodu niedochowania zasad zawierania umów określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* (podrozdział 5.5 *Wytycznych*). Dodatkowo, istnieje ryzyko, że takie nabycie dokumentacji technicznej może służyć omijaniu warunków kwalifikowania wydatków takich jak zgodność z prawem (tj. właśnie z zasadami zawierania umów) lub okres kwalifikowania wydatków.

Istnieją dwie potencjalnie możliwe drogi uznania tego wydatku/kosztu za kwalifikowalny:

- wskazanie Podmiotu Y jako podmiotu upoważnionego do ponoszenia wydatków - w takiej sytuacji jako kwalifikowalny może być zadeklarowany wydatek poniesiony przez Podmiot Y na rzecz Wykonawcy

- można rozważyć zadeklarowanie kosztu poniesionego przez Spółkę X jako wkładu niepieniężnego, przy zachowaniu zasad dotyczących wkładu niepieniężnego (podrozdział 5.2.1 *Wytycznych*).

Pytanie: *We wniosku o płatność Beneficjent przedstawił wydatki za najem lokalu. Nie przedłożył jednak żadnych dokumentów świadczących o dokonaniu rozeznania rynku. Zgodnie z art. 4 pkt 3 lit. i) Ustawy z dn. 29 stycznia 2004 Prawo zamówień publicznych najem lokalu nie podlega tejże Ustawie. Czy IW może domagać się od Beneficjenta uzasadnienia wyboru lokalu oraz przedstawienia dokumentów, które byłyby dowodem na to, że wybór lokalu został dokonany zgodnie z wymogiem efektywności?*

Odpowiedź: Zgodnie z postanowieniami podrozdziału 5.5 pkt 6 lit. c) i d) beneficjent nie jest zobowiązany do dokonania rozeznania rynku, w tej sytuacji. Jednakże na beneficjencie ciąży obowiązek udowodnienia, że wydatek jest efektywny, dlatego instytucja wdrażająca może wezwać beneficjenta do złożenia stosownych wyjaśnień na każdym etapie oceny wydatku.

Pytanie: *Pierwotna umowa o najem uwzględniła także w koszcie najmu koszt ogrzewania lokalu oraz zużycia wody. Aneks do umowy najmu zawarty pomiędzy Beneficjentem (najemcą) a Bankiem (wynajmującym) zwiększa opłatę za najem lokalu o 2500 zł netto, w związku z uwzględnieniem w koszcie najmu także usługi utrzymywania lokalu w czystości. Czy wykonawca usługi sprzątnięcia lokalu nie powinien zostać wyłoniony po przeprowadzeniu rozeznania rynku, czy też można zwiększyć koszt najmu lokalu o wspomnianą powyżej kwotę w ramach umowy najmu, bez konieczności rozeznawania rynku, przy wykazaniu przez Beneficjenta, iż koszt sprzątnięcia nie przekracza cen rynkowych, a wydatek ponoszony jest z zachowaniem zasady efektywności?*

Odpowiedź: W przypadku, gdy beneficjent nie ma wpływu na wybór wykonawcy usług sprzątnięcia lokalu i nie jest stroną umowy o świadczenie tych usług z wykonawcą, nie ma obowiązku rozeznania rynku. Beneficjent powinien wykazać natomiast, że koszt sprzątnięcia nie przekracza cen rynkowych, oraz że wydatek ponoszony jest z zachowaniem zasady efektywności.

PODROZDZIAŁ 5.6 – Podmiot dokonujący wydatków kwalifikowalnych

Pytanie: *Czy podmiotem upoważnionym do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych może być podmiot spoza grupy podmiotów wymienionych w Szczegółowym opisie priorytetów POIiŚ (SZOP) jako zamknięty katalog beneficjentów?*

Odpowiedź: Na gruncie obecnie obowiązujących *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*, katalog podmiotów, które mogą zostać upoważnione do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych przez beneficjentów na podstawie Podrozdziału 5.6 *Wytycznych*, **nie został w żaden sposób ograniczony**. Dopuszczalna jest sytuacja, w której jeden z podmiotów byłby beneficjentem (podmiotem składającym wniosek o dofinansowanie oraz stroną umowy o dofinansowanie – zgodnie z katalogiem beneficjentów wymienionym w *SZOP*) zaś pozostałe podmioty zostałyby wskazane jako podmioty upoważnione do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych.

Brak ograniczenia katalogu dopuszczalnych partnerów nie oznacza, że upoważnionym do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych może być dowolnie wybrany przez beneficjenta podmiot. W tym zakresie obowiązują wymogi określone m. in. w przepisach ustawy prawo zamówień publicznych, ustawy o finansach publicznych oraz w innych aktach prawnych regulujących sposób dysponowania środkami publicznymi. Jeżeli z dokumentów dołączonych przez beneficjenta do wniosku o dofinansowanie (patrz Podrozdział 5.6 pkt 3 *Wytycznych*) wynika, że wskazanie podmiotu upoważnionego powinno nastąpić w trybie określonym w ww. przepisach, IP może wskazać beneficjentowi, że naruszenie w tym zakresie przepisów będzie skutkowało uznaniem wydatków poniesionych przez ten podmiot za **niekwalifikowalne**.

Należy podkreślić, że niezależnie od ww. w każdym przypadku upoważnienie przez beneficjenta innego podmiotu do dokonywania wydatków kwalifikowalnych **wymaga zgody instytucji udzielającej**

dofinansowania dla projektu, wyrażonej w dokumencie potwierdzającym wybór projektu do dofinansowania, dokonanej po **analizie trwałości projektu oraz** sprawności i **efektywności realizacji projektu** (w oparciu o strukturę zaproponowaną przez beneficjenta) – vide podrozdział 5.6 pkt 3 *Wytycznych*.

Jednocześnie należy wskazać, że zgodnie z postanowieniami podrozdziału 5.6 pkt 11 obecnie obowiązujących *Wytycznych*, po podpisaniu umowy o dofinansowanie zmiana podmiotu upoważnionego może być dokonana na uzasadniony wniosek beneficjenta, **za zgodą Instytucji Wdrażającej** będącej stroną umowy o dofinansowanie z beneficjentem oraz za zgodą właściwej Instytucji Pośredniczącej, w formie aneksu do umowy o dofinansowanie.

Zgodnie z pkt 6 Podrozdziału 5.6 *Wytycznych* niezależnie od tego, czy beneficjent upoważni inny podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, beneficjent zawsze pozostaje odpowiedzialny za prawidłowość rzeczowej i finansowej realizacji projektu i **tylko on** odpowiada przed instytucją, z którą podpisał umowę o dofinansowanie, za prawidłowość **całości wydatków kwalifikowalnych**, które są ponoszone w ramach projektu (w tym również, gdy z obowiązujących przepisów prawa lub z *Wytycznych* wynikałby taki obowiązek, za stosowanie ustawy Prawo zamówień publicznych przez podmioty upoważnione). W celu uniknięcia ewentualnych nieporozumień na gruncie stosowania ustawy Pzp, w Podrozdziale 5.5 pkt 13 *Wytycznych* wprowadzono postanowienie, zgodnie z którym w przypadku, gdy do umowy/porozumienia pomiędzy beneficjentem a podmiotem upoważnionym do ponoszenia wydatków nie mają zastosowania przepisy ustawy Pzp, przy zawieraniu umów w ramach realizacji projektu, podmiot upoważniony **powinien stosować zasady nie mniej restrykcyjne niż beneficjent**. Oznacza to, że jeżeli do umów zawieranych przez beneficjenta ma zastosowanie ustawa Pzp, to podmiot upoważniony również powinien stosować ustawę Pzp przy zawieraniu umów w związku z realizacją projektu, nawet wówczas, gdy zgodnie z ustawą Pzp nie ma obowiązku jej stosowania. Powyższy wymóg powinien znaleźć odzwierciedlenie w umowie/porozumieniu pomiędzy beneficjentem a podmiotem upoważnionym do ponoszenia wydatków i każdorazowo powinno być to weryfikowane przez właściwą instytucję w systemie realizacji (czyli IW/IP).

Pytanie: *Czy możliwe jest zawarcie porozumienia z IW, na mocy którego możliwe byłoby przekazanie dofinansowania ze środków POliŚ bezpośrednio na rzecz podmiotu upoważnionego, z pominięciem beneficjenta projektu?*

Odpowiedź: Nie jest możliwe postąpienie wbrew postanowieniom Podrozdziału 5.6 *Wytycznych* w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POliŚ, umożliwiające przekazanie dofinansowania ze środków POliŚ bezpośrednio na rzecz podmiotu upoważnionego, z pominięciem beneficjenta projektu.

Zgodnie z pkt 6 Podrozdziału 5.6 *Wytycznych* niezależnie od tego, czy beneficjent upoważni inny podmiot do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych, beneficjent:

- zawsze pozostaje odpowiedzialny za prawidłowość rzeczowej i finansowej realizacji projektu i tylko on odpowiada przed instytucją, z którą podpisał umowę o dofinansowanie, za prawidłowość całości wydatków kwalifikowalnych, które są ponoszone w ramach projektu.
- zawsze pozostaje odpowiedzialny za zapewnienie trwałości projektu, zgodnie z art. 57 rozporządzenia ogólnego,
- zawsze pozostaje jedynym podmiotem właściwym do kontaktów z instytucjami w systemie realizacji PO liŚ, przedstawiania wniosków o płatność oraz otrzymywania dofinansowania ze środków przeznaczonych na realizację PO liŚ.

Powyższe rozwiązanie pozwala na przyjęcie elastycznej struktury realizacji projektu bez nadmiernej ingerencji ze strony instytucji w systemie wdrażania PO liŚ. Wybór struktury organizacyjnej w jakiej jest realizowany projekt, przede wszystkim dobór partnerów, którzy w projekcie będą pełnić rolę podmiotów upoważnionych do ponoszenia wydatków, ukształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy beneficjentem a podmiotem przez niego upoważnionym, należy do beneficjenta. Ingerencja IW w tym zakresie ograniczona jest do niezbędnego minimum i polega na weryfikacji ogólnych przesłanek dopuszczalności ustanowienia bądź zmiany podmiotu upoważnionego.

W ocenie IZ PO liŚ, przyjęcie proponowanej przez Beneficjenta zmiany *Wytycznych*, byłoby obarczone zbyt dużym ryzykiem wystąpienia nieprawidłowości, a tym samym stanowiłoby znaczne

obciążenie systemu zarządzania i kontroli PO liŚ. Wobec znacznego zróżnicowania obszarów wsparcia PO liŚ, a także samych beneficjentów, podmiotów przez nich upoważnionych, ich roli gospodarczej i społecznej, dopuszczenie możliwości wypłat dofinansowania bezpośrednio na rachunek podmiotów upoważnionych wiązałoby się z koniecznością zapewnienia instytucjom w systemie wdrażania PO liŚ realnego wpływu na wybór potencjalnych podmiotów upoważnionych, oraz na procedury kształtujące wzajemne relacje na linii beneficjent – podmiot. Wyrażenie zgody na przekazywanie środków z pominięciem beneficjenta oznaczałoby, że beneficjent przestałby być jedynym podmiotem odpowiedzialnym za realizację projektu, powstałaby zatem konieczność objęcia podmiotu upoważnionego procedurami kontrolnymi analogicznymi do tych stosowanych w przypadku beneficjenta.

Mając powyższe na uwadze, w systemie PO liŚ to Beneficjent pozostaje jedynym podmiotem właściwym do otrzymywania dofinansowania ze środków przeznaczonych na realizację PO liŚ.

Pytanie: *Przedstawiciele gmin Związku Komunalnego X wyrazili wolę złożenia wspólnego projektu polegającego na uporządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej w zlewni rzeki X w ramach PO liŚ. Wnioskodawcą i składającym projekt będzie Związek Komunalny X. Wkład własny w projekt oraz finansowanie kosztów niekwalifikowalnych wniosą gminy członkowskie. Dokumentacja projektowa zostanie przygotowana wspólnie. W związku z wątpliwościami dotyczącymi wymogów w zakresie własności i zarządu infrastruktury sieci kanalizacyjnej, jaka powstanie w wyniku realizacji projektu, który składa jeden beneficjent w imieniu kilku gmin należących do Związku Gmin proszę o wyjaśnienie:*

Czy wytworzony majątek, np. zbudowana oczyszczalnia ścieków, sieci kolektorów itp., pozostaną własnością odrębną gmin działających w ramach Związku i ponoszących proporcjonalne do zadań koszty?

Czy gminy, na terenie których powstanie wnioskowana infrastruktura będą mogły prowadzić swoją odrębną politykę cenową za usługi odbioru ścieków?

Czy gminy, na terenie których powstanie wnioskowana infrastruktura będą mogły zarządzać powstałą infrastrukturą?

Odpowiedź: Zgodnie z obecnie obowiązującymi dokumentami w zakresie realizacji PO liŚ, w tym Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w projektach realizowanych w ramach PO liŚ, nie ma ograniczeń dotyczących realizacji projektu w zaprezentowanej strukturze, jeżeli zostaną wypełnione zasady dotyczące wskazania podmiotów upoważnionych do ponoszenia wydatków określone w Wytycznych oraz jeżeli struktura ta, po dostarczeniu szczegółowych informacji w procesie oceny wniosku o dofinansowanie, zostanie pozytywnie zweryfikowana i zatwierdzona przez odpowiednią instytucję wdrażającą. Zatem, w obowiązujących obecnie dokumentach nie ma ograniczeń, aby:

- wytworzony majątek pozostał własnością odrębną gmin działających w ramach Związku i ponoszących proporcjonalne do zadań koszty;
- gminy, na terenie których powstanie wnioskowana infrastruktura mogły nią zarządzać;
- gminy na terenie, których powstanie wnioskowana infrastruktura prowadziły odrębną politykę cenową za usługi odbioru ścieków (jednakże powinno to zostać uwzględnione w analizie finansowej dla projektu).

Jednocześnie pragnę podkreślić, że zgodnie z zasadami określonymi w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ (Podrozdział 5.6 pkt 6), beneficjent (a więc strona umowy o dofinansowanie) będzie zawsze odpowiedzialny za prawidłowość rzeczowej i finansowej realizacji projektu, zapewnienie trwałości projektu zgodnie z art. 57 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 oraz będzie jedynym podmiotem właściwym do kontaktów z instytucjami w systemie realizacji PO liŚ. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że umowy zawierane pomiędzy beneficjentem a podmiotami upoważnionymi do ponoszenia wydatków powinny być zgodne z dokumentem pn. „Założenia do umowy pomiędzy beneficjentem a podmiotem upoważnionym do ponoszenia wydatków kwalifikowalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć współfinansowanych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko”, dostępnym na stronie www.pois.gov.pl.

PODROZDZIAŁ 5.8 – Zakaz podwójnego finansowania

Pytanie: *W ramach wniosku o płatność Spółka, jako Beneficjent przedstawiła do refundacji fakturę za sporządzone Studium Wykonalności. Faktura ta została opłacona w 100% przez Spółkę (Zamawiającego) ze środków własnych, a następnie Spółka zyskała od Gmin biorących udział w projekcie częściowy zwrot kosztów SW - odpowiadało to procentowemu udziałowi Gmin w projekcie (83 %). W ramach Wniosku o płatność Spółka wystąpiła o refundację całej wartości faktury (wartość netto), zaznaczając jednocześnie, że 83 % odzyskanych środków przekaże Gminom w ramach rozliczenia. Gminy nie są podmiotem upoważnionym do ponoszenia wydatków kwalifikowanych w ramach projektu, dodatkowo nie wszystkie Gminy, które zapłaciły swój udział w SW uczestniczą w projekcie. Powstał problem w jakim procencie zrefundować przedmiotową fakturę w 100%, czy może w 17% (tylko udział spółki)?*

Odpowiedź: W podanym przykładzie uznanie wydatku w 100% nie jest możliwe z uwagi na zakaz podwójnego finansowania. Wytyczne w Podrozdziale 5.8 pkt 2 lit. d stanowią, że sytuacja, w której na realizację części projektu (niepodlegającego zasadom pomocy publicznej) współfinansowanego w ramach PO liŚ beneficjent otrzymuje dotację (lub inne bezzwrotne środki finansowe) z innego źródła; (w przypadku, gdy część projektu jest sfinansowana w całości ze środków otrzymanych na ten cel z innego źródła, wydatki związane z realizacją tej części projektu należy wykazać jako wydatki niekwalifikowalne); nie dotyczy to sytuacji, w której beneficjent dotację otrzymaną z innego źródła rozliczy w ramach projektu współfinansowanego w ramach PO liŚ jak zaliczkę na dofinansowanie ze środków PO liŚ. Kwestię, czy w zakresie 17% nie zachodzą również przesłanki podwójnego finansowania należy rozstrzygnąć w oparciu o dokument określający sposób rozliczeń między spółką a gminami.

PODROZDZIAŁ 5.9 – Projekty generujące dochód

Pytanie: *Czy dochody incydentalne pomniejszają kwotę wydatków poświadczanych do KE w ramach projektów PO liŚ?*

Odpowiedź: Dochody incydentalne występujące podczas realizacji projektu w ramach PO liŚ nie pomniejszają wydatków kwalifikowalnych poświadczanych do KE.

Zgodnie z obowiązującymi *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ* jeśli dochody incydentalne są istotne powinny być uwzględnione podczas obliczenia luki finansowej dla projektu oraz wykorzystane do sfinansowania części kosztów inwestycyjnych projektu (vide podrozdział 5.9.2 pkt 2 ww. *Wytycznych*). Podczas ostatniej aktualizacji ww. *Wytycznych* (obowiązującej od dnia 21 czerwca 2011 r.) IZ PO liŚ określiła próg istotności dochodów incydentalnych (w tym również kar umownych bądź środków uzyskanych z realizacji gwarancji dobrego wykonania umowy) na poziomie 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu.

W przypadku projektów PO liŚ dla których luka finansowa nie jest wyliczana, dochody incydentalne nie mają wpływu na wysokość wydatków kwalifikowalnych.

Pytanie: *Beneficjent w toku projektu uzyskał dochód incydentalny w wysokości nieprzekraczającej progu istotności dla dochodów incydentalnych, jednakże ze względu na zawarte przez beneficjenta umowy z wykonawcami, istnieje prawdopodobieństwo, że w późniejszym okresie realizacji projektu uzyska on kolejne przychody w postaci kar umownych za nieterminowe wykonanie umowy – suma potencjalnych kar umownych przekracza łącznie 10 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu. Czy w tej sytuacji beneficjentowi zostanie uznany dochód w całości za istotny, czy tylko za istotny będzie można uznać dochód w części przekraczającej próg istotności? Czy możliwa jest interpretacja, na gruncie której dochody incydentalne uzyskane na każdym etapie realizacji projektu będzie się traktować przy rozliczeniu osobno i uznawać za dochody nieistotne, ponieważ każdorazowo nie przekraczają one progu istotności?*

Odpowiedź: Próg istotności ma zastosowanie do wszystkich uzyskanych w projekcie dochodów incydentalnych łącznie niezależnie od ich przedmiotu, jednostkowej wysokości, ani źródła. Wszystkie dochody incydentalne powstałe w różnych okresach, a wygenerowane w trakcie realizacji jednego projektu powinny być monitorowane i uwzględnione podczas obliczania luki finansowej projektu oraz wykorzystane do sfinansowania części kosztów inwestycyjnych projektu, jeżeli ich łączna wartość przekroczy ww. próg 10%.

Należy zwrócić uwagę, że konieczność uwzględnienia dochodów incydentalnych przy obliczaniu luki finansowej nie musi automatycznie wiązać się ze zmniejszeniem stopy dofinansowania dla projektu realizowanego w ramach PO liŚ (a tym samym nie musi oznaczać zmniejszenia maksymalnej kwoty wydatków kwalifikowalnych). Zarówno podstawy stosowania luki finansowej, jak i zasady jej wyliczania określone zostały w *Wytycznych w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód*. W związku z powyższym, przy wyliczaniu luki finansowej w projekcie należy postępować zgodnie z regułami opisanymi w tych wytycznych.

Pytanie: *Czy w przypadku, gdy kara umowna nie pomniejsza kwoty zapłaty za fakturę powinna ona być traktowana na równi z dochodem incydentalnym?*

Odpowiedź: W przypadku, gdy beneficjent zapłaci fakturę na rzecz wykonawcy w 100%, a wykonawca zapłaci kary umowne na rzecz beneficjenta osobnym przelewem, za wydatek kwalifikowalny należy uznać wydatek faktycznie poniesiony, tj. całą wartość zapłaconej faktury bez pomniejszania o kary umowne. Kary umowne przekazane osobnym przelewem na rzecz beneficjenta należy potraktować jako dochód incydentalny.

Powyższa interpretacja wynika z podstawowej zasady kwalifikowalności wydatków w ramach PO liŚ, tj. zasady, że za kwalifikowalny można uznać wydatek faktycznie poniesiony (podrozdział 5.2 pkt 1 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*).

PODROZDZIAŁ 6.1 – Przygotowanie projektu

Pytanie: *Realizacja inwestycji następuje wg warunków kontraktowych „Żółtej książki FIDIC”. Wydatki poniesione - po podpisaniu umowy o dofinansowanie - na przygotowanie lub zmiany projektu budowlanego, dokumentacji technicznej oraz projektowej nie były przewidziane w umowie o dofinansowanie, ponieważ beneficjent zakładał, że zrealizuje całość w ramach kontraktu ryczałtowego w formule „zaprojektuj i zbuduj” (przedmiotem umowy z Wykonawcą jest opracowanie dokumentacji technicznej i realizacja robót budowlanych). Do której kategorii należy zaliczyć takie wydatki? „Roboty budowlane” czy też „Przygotowanie projektu”, „Zarządzanie projektem”?*

Odpowiedź: W przypadku, gdy w ramach kontraktu opartego o żółty FIDIC całość kontraktu rozliczona została w ramach kategorii roboty budowlane (ponieważ nie było możliwości rozdzielenia kosztów projektowania od kosztów budowy), zmiany w dokumentacji również mogą być rozliczone w tej kategorii (jeżeli beneficjent nie mógł przewidzieć, że zajdzie potrzeba zmiany dokumentacji na etapie zawierania umowy o dofinansowanie), jednakże w takim przypadku mogą wystąpić okoliczności objęte regulacją sekcji 6.4.2 *Wytycznych* (roboty dodatkowe). Możliwość uznania za kwalifikowane robót dodatkowych w ramach kontraktów ryczałtowych co do zasady nie jest dopuszczalna (wyjątek stanowią kontrakty mieszane ryczałtowo-kosztorysowe). Należy dążyć do uwzględniania wszystkich kosztów dokumentacji w ramach kosztów przygotowania projektu (kategoria ta nie jest objęta limitem, ale wymaga opisanie poszczególnych rodzajów wydatków w umowie, wówczas tego rodzaju wątpliwości na etapie weryfikacji wniosku o płatność nie powinny się pojawić).

PODROZDZIAŁ 6.2 – Zarządzanie projektem

Pytanie: Czy koszty osób zatrudnionych w JRP na umowę o dzieło/zlecenie mogą być kosztami kwalifikowanymi?

Odpowiedź: Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 5b *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* wydatki poniesione na usługi niezbędne dla realizacji projektu, w tym również usługi wykonywane na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia, mogą być uznane za kwalifikowalne na zasadach określonych w tym podrozdziale. Jednak do takich wydatków nie mają bezpośrednio zastosowania zasady określone w podpunkcie „Wydatki osobowe”, które dotyczą wynagrodzeń pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Należy zwrócić uwagę, że wydatki poniesione na podstawie umów zleceń/o dzieło traktowane są jak każda usługa zewnętrzna, a zatem powinny być zlecane zgodnie z zasadami zawierania umów.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że zgodnie z pkt 3 lit. n Podrozdziału 6.2 *Wytycznych* z 21 czerwca 2011 r., za niekwalifikowane w ramach wydatków na zarządzanie projektem uznane zostaną wydatki poniesione w związku z zawarciem umów cywilnoprawnych zawieranych przez beneficjenta z własnymi pracownikami.

Pytanie: Czy wydatki związane z nadzorem jako integralną częścią robót budowlanych będą uznane za kwalifikowalne?

Odpowiedź: Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 1 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko* wydatki związane z nadzorem nad robotami budowlanymi są kwalifikowalne. Jeżeli jednak projekt jest realizowany zgodnie z regułami pomocy publicznej, wówczas wydatki na nadzór muszą mieścić się w kategoriach kosztów kwalifikowalnych wskazanych w programie pomocowym lub w akcie przyznającym pomoc indywidualną ad hoc.

Wytyczne w nowej wersji dopuszczają także możliwość kwalifikowania wydatków w zakresie niezbędnym dla realizacji projektu w związku ze specjalistycznym nadzorem (np. konserwatorskim, archeologicznym), jeżeli do ustanowienia takiego nadzoru zobowiązuje beneficjenta decyzją właściwego organu, nawet jeśli nie były przewidywane na etapie zawierania umowy o dofinansowanie.

Pytanie: Czy można kwalifikować koszty bankowe poniesione w związku z koniecznością uzyskania z archiwum banku potwierdzeń dokonania przelewów bankowych?

Odpowiedź: Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 5 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko* takie koszty bankowe można uznać za kwalifikowalne. Jeżeli jednak projekt jest realizowany zgodnie z regułami pomocy publicznej, wówczas koszty bankowe muszą mieścić się w kategoriach kosztów kwalifikowalnych wskazanych w programie pomocowym lub w akcie przyznającym pomoc indywidualną ad hoc.

Pytanie: W związku z trwającymi przygotowaniem projektów planowanych do zgłoszenia w ramach konkursów o dotacje unijne w ramach PO Infrastruktura i Środowisko, Spółka X zwraca się zapytaniem, czy koszty audytu zewnętrznego winny być ujęte we wniosku aplikacyjnym w kosztach kwalifikowalnych.

Odpowiedź: Przede wszystkim należy podkreślić, iż IZ PO IiŚ nie nałożyła na beneficjentów PO IiŚ obowiązku przeprowadzania jakichkolwiek audytów zewnętrznych. Natomiast, zgodnie z Podrozdziałem 6.2 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*, wydatki poniesione na audyty związane z realizacją projektu (jeżeli audyt jest wymagany przepisami prawa bądź wymaganiami IZ, IP lub IW) mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostaną spełnione pozostałe zasady kwalifikowania wydatków.

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, iż aby wydatki związane z audytami zewnętrznymi mogły być uznane za kwalifikowalne musi być spełniony przynajmniej jeden z poniższych warunków:

- audyt związany z realizacją projektu jest wymagany przepisami prawa (zgodnie ze stanem wiedzy IZ PO liŚ obecnie nie ma przepisów nakładających na beneficjenta obowiązku prowadzenia takich audytów),
- audyt związany z realizacją projektu jest wymagany przez IZ, IP lub IW (jednakże IZ nie wprowadziła i nie planuje wprowadzić zasad zobowiązujących beneficjenta do prowadzenia audytów zewnętrznych).

Zatem w chwili obecnej nie ma w obowiązujących przepisach uzasadnienia dla uwzględniania w budżecie projektu wydatków związanych z audytami zewnętrznymi. W przypadku, gdyby taka konieczność zaistniała podczas realizacji projektu wydatki poniesione na przeprowadzenie audytów zewnętrznych mogłyby być uznane za kwalifikowalne w ramach zatwierdzonego budżetu danego projektu.

Pytanie: *W przypadku projektów digitalizacyjnych beneficjenci prowadzą często szkolenia z zakresu użytkowania specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego do realizacji projektów. Czy powinny być one rozliczne w ramach kategorii Zarządzanie projektem? Jeśli nie, to gdzie powinny zostać ujęte?*

Odpowiedź: Wydatki poniesione na szkolenie w zakresie związanym z zarządzaniem projektem mogą być uznane za kwalifikowalne zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt. 5 lit. c Wytycznych.

Podczas ostatniej aktualizacji Wytycznych w Sekcji 6.10.1 dodano pkt 3, którego postanowienia rozwiewają wątpliwości w tej kwestii:

„3) Wydatki na szkolenie personelu obsługującego infrastrukturę wytworzoną w ramach projektu, niezbędne dla realizacji projektu, mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach właściwej kategorii wydatków, z którą są związane (m.in. roboty budowlane, sprzęt i wyposażenie).”

Pytanie: *Beneficjenci niejednokrotnie nie prowadzą kart czasu pracy, co utrudnia rozliczanie wydatków osobowych oraz zaangażowania pracowników w projekt. Czy brak kart czasu pracy można przyjąć za podstawę do niekwalifikowania takich wydatków?*

Odpowiedź: Wytyczne nie nakładają na beneficjenta obowiązku prowadzenia kart czasu pracy. Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 3 lit. e zakres zadań danego pracownika w związku z realizacją projektu, jak również informacja na temat proporcji, w jakiej pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją projektu w odniesieniu do pozostałych zadań, powinny być zawarte w opisie stanowiska lub zakresie obowiązków. Natomiast zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 3 lit. f dopuszcza się również możliwość rozliczania czasu pracy pracownika na podstawie kart czasu pracy: opis stanowiska (lub zakres obowiązków) nie musi zawierać informacji na temat proporcji, w jakiej pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją projektu w odniesieniu do pozostałych zadań. Natomiast zakres zadań pracownika powinien być określony w opisie stanowiska lub zakresie obowiązków. W opinii IZ można jednak zobowiązać beneficjenta do prowadzenia kart czasu pracy np. w ramach załącznika do umowy o dofinansowanie pn. *Opis projektu*.

Pytanie: *We wniosku o dofinansowanie (w B.4.1. Opis projektu) w ramach projektu przewidziano w kategorii zarządzanie jedynie koszty związane z inżynierem kontraktu oraz ekspertyzy. Beneficjent w ramach tej kategorii przedstawił koszty związane między innymi z wyjazdem służbowym, nadzorem autorskim projektantów, przeprowadzeniem wymaganych badań archeologicznych oraz usługi odpompowywania wody z komory (do oceny zabytkowości znaleziska). W WoD natomiast wykazano jako kwalifikowalne „ekspertyzy” oraz koszty „inżyniera kontraktu” jednakże nie zostały szczegółowo opisane uzasadnione we wniosku o dofinansowanie.*

Czy można uznać te koszty za kwalifikowalne w ramach kategorii Zarządzanie projektem jeśli zostały jedynie wskazane w umowie o dofinansowanie?

Odpowiedź: Za kwalifikowalne mogą być uznane jedynie te wydatki poniesione w ramach kategorii „zarządzanie projektem”, co do których instytucja oceniająca wniosek o płatność nie ma wątpliwości, że są związane z wydatkami opisanymi we wniosku o dofinansowanie i umowie o dofinansowanie. Wymóg szczegółowego opisanie i uzasadnienie we wniosku o dofinansowanie może być zastąpiony poprzez stosowne uzupełnienie informacji, które nie znalazły się we wniosku o dofinansowanie

poprzez dodatkowe dokumenty uzyskane od beneficjenta np. w trakcie uzgodnień dotyczących ostatecznego kształtu umowy o dofinansowanie.

Pytanie: *Czy wydatek na zarządzanie projektem – ekspertyzy, usługi specjalistów, opinie niezbędne do zakupu i odbioru sprzętu w ramach projektu oraz rozliczenie projektu - WoP „sprawozdawczość” może zostać uznany za kwalifikowalny w ramach „pozostałe wydatki związane z realizacją projektu” (Rozdziału 6.2, podrozdział 2, punkt 5 Wytycznych)? Czy ww. zadanie może być częściowo realizowane przez firmę zewnętrzną a częściowo przez beneficjenta projektu?*

Odpowiedź: Wydatki poniesione na ekspertyzy, usługi specjalistów, opinie niezbędne do zakupu i odbioru sprzętu w ramach projektu mogą być uznane za kwalifikowalne zgodnie z postanowieniami podrozdziału 6.2 pkt 5 Wytycznych. Wydatki poniesione na rozliczenie projektu mogą być uznane za kwalifikowalne zgodnie z ww. podrozdziałem, jeśli zadania te zostały zlecone firmie zewnętrznej. Natomiast, jeśli zadanie to beneficjent realizuje siłami własnymi należy rozliczyć wydatki osobowe pracowników beneficjenta, zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 3 Wytycznych. Kwestię zlecenia całości zadań związanych z zarządzaniem projektem firmie zewnętrznej bądź zlecenia tylko części tych zadań, należy rozważyć pod względem zasady efektywności wydatku (i rozdziału zakresów tych zadań).

Pytanie: *W wielu projektach pracownicy państwowych jednostek budżetowych zatrudnieni na umowy zlecenie lub umowy o dzieło wykonują prace w ramach projektu. Czy wydatki tego typu mogą być niekwalifikowane w ramach POIiŚ?*

Odpowiedź: Praktyka zawierania umów cywilnoprawnych z własnymi pracownikami beneficjenta była wielokrotnie kwestionowana w orzecznictwie, jako obejście przepisów o czasie pracy w godzinach nadliczbowych oraz przepisów dotyczących stawek za ubezpieczenie społeczne. Wytyczne do kwalifikowania nie powinny być dodatkową zachętą do naruszeń prawa:

– W odniesieniu do wydatków na zarządzanie projektem obowiązuje ograniczenie ustanowione w Podrozdziale 6.2 pkt. 3 lit. n. Jedynie w sytuacjach wyjątkowych, gdy potrzebna jest wiedza ekspercka, niedostępna na rynku, a za zgodą IP także w innych sytuacjach, wydatek w dalszym ciągu może być uznany za kwalifikowalny.

– W przypadku realizacji prac siłami własnymi (a więc poza wydatkami na zarządzanie projektem) ograniczenie ustanowione w Podrozdziale 6.2 pkt. 3 lit. n nie ma zastosowania – niemniej jednak nawet w takiej sytuacji wydatek może być jednak zakwestionowany w przypadku stwierdzenia niezgodności z prawem (np. zawarcie umowy w celu obejścia przepisów prawa pracy).

Pytanie: *Beneficjent odbył podróż samolotem lub samochodem, choć podróż koleją byłaby bardziej efektywna kosztowo. Czy należy wydatek uznać w całości za niekwalifikowalny? Czy też kwalifikować do wysokości kosztu podróży pociągiem II klasy?*

Odpowiedź: Zasada efektywności, która jest podstawową zasadą oceny kwalifikowalności wydatków, nie oznacza konieczności kwalifikowania wydatku najtańszego. Wydatek efektywny to taki, który zapewnia osiągnięcie najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach, czyli przy ocenie kwalifikowalności wydatku należy brać pod uwagę nie tylko czynnik kosztowy, ale również jakościowy. W zaprezentowanym przykładzie nie można automatycznie obniżyć wydatku kwalifikowalnego do wysokości kosztu biletu kolejowego II klasy, bez uzyskania wyjaśnień beneficjenta. Na beneficjencie ciąży obowiązek udowodnienia, że wydatek jest efektywny, czyli udowodnienie, że zastosowane środki komunikacji są najbardziej odpowiednie (efektywne) w konkretnej sytuacji.

Pytanie: *Beneficjentem jest spółka z o.o.. W ramach Spółki wyodrębniona została jednostka realizująca projekt. W tejże JRP jest 6 etatów. W Spółce natomiast 1,5 etatu. Beneficjent przedstawił we wniosku o płatność wydatki na zakup oprogramowania finansowo-księgowego (program finansowo-księgowy, kadry i środki trwałe) wraz z serwerem (komputerem centralnym). Komputer centralny wraz z oprogramowaniem finansowo-księgowym jest współużytkowany przez JRP (wg metodologii wyciszczenia beneficjenta w 80%) oraz spółkę (w 20%) za pośrednictwem Internetu. We wniosku o dofinansowanie Beneficjent nie przewidział wydatków na budowanie sieci informatycznej, uwzględnione zostały tylko wydatki na komputery wraz z oprogramowaniem. Czy wydatki na oprogramowanie finansowo-księgowo w opisanym przykładzie powinny być uznane przez IW za kwalifikowane?*

Odpowiedź: Wydatki poniesione na oprogramowanie finansowo-księgowo, aby mogły być uznane za kwalifikowalne muszą być poniesione zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 6.2 Wytucznych, który dotyczy zarządzania projektem. Wydatki te muszą być m.in. szczegółowo opisane i uzasadnione we wniosku o dofinansowanie oraz w umowie o dofinansowanie. Wymienione w przykładzie wydatki mogą być uznane za kwalifikowalne tylko w zakresie zgodnym z opisem projektu (załącznikiem do umowy o dofinansowanie). W opinii IZ brak w Opisie projektu szczegółowej pozycji odnoszącej się do zakupu oprogramowania finansowo-księgowego przesądza, że wydatek nie powinien być uznany za kwalifikowalny.

Przedstawiony problem jest dobrym przykładem, jakie mogą być niekorzystne skutki przygotowania zbyt ogólnego opisu projektu we wniosku o dofinansowanie lub w umowie o dofinansowanie.

Pytanie: *Beneficjent we wniosku o płatność przedstawił wydatki osobowe, których wysokość wzbudziła wątpliwości podczas weryfikacji wniosku przez IW. Wynagrodzenia zasadnicze poszczególnych pracowników jednostki realizującej projekt znacznie odbiegały od wynagrodzeń na lokalnym rynku pracy. Czy można uznać w całości te wynagrodzenia za kwalifikowane?*

Odpowiedź: W takiej sytuacji Beneficjent jest zobligowany do uzasadnienia i udokumentowania, że wynagrodzenia pracowników JRP są wydatkiem efektywnym, tj. wydatkiem zapewniającym osiągnięcie najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach.

W przypadku stwierdzenia, że wydatek jest nieefektywny, za kwalifikowalne można uznać wynagrodzenie jedynie do wysokości wartości rynkowych.

Pytanie: *W ramach odzyskiwania od beneficjentów oszczędności generowanych po przeprowadzeniu przetargów na roboty budowlane podpisywane są aneksy zmniejszające całkowitą wartość kosztów kwalifikowalnych w projekcie. Czy taka zmiana powoduje również konieczność proporcjonalnego obniżenia kwalifikowalnych kosztów zarządzania projektem w trakcie realizacji inwestycji?*

Odpowiedź: Wydatki związane z zarządzaniem projektem są ściśle skorelowane z całkowitymi kosztami kwalifikowalnymi projektu. Pozostają one kwalifikowalne do wysokości, w jakiej nie przekraczają kwoty powstałej z sumy 250 000 zł i 3 procent całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu – przy czym łącznie muszą one spełniać warunek nieprzekroczenia limitu 20 procent całkowitych kwalifikowalnych wydatków projektu.

Wytuczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIS, wyznaczając limit stosunkowy (vide podrozdział 6.2 in fine) dla kwalifikowalności kosztów zarządzania, odnoszą się do poniesionych wydatków. Bez względu na postanowienia umowne, jeśli wartość rzeczywiście poniesionych wydatków kwalifikowalnych w projekcie będzie niższa, niż wartość szacunkowa, wskazana we wniosku o płatność lub w umowie o dofinansowanie, np. na skutek wygenerowania oszczędności poprzez przetargowe, górna granica kwalifikowalności dla wydatków związanych z zarządzaniem projektem ulegnie odpowiedniemu obniżeniu.

Z powyższego wynika również, że ewentualna zmiana umowy o dofinansowanie w zakresie odnoszącym się do całkowitych wydatków kwalifikowalnych w projekcie powinna zostać odzwierciedlona nie tylko w treści samej umowy, ale również w załączniku do umowy pn. „Opis projektu”. Pomniejszenie przewidywanej wartości całkowitych wydatków kwalifikowalnych powinno prowadzić również do odpowiedniego pomniejszenia wartości wydatków kwalifikowalnych dla poszczególnych kategorii wydatków, do których odnoszą się limity określone w Wytucznych (tj. zarządzanie projektem, nabycie nieruchomości).

Od powyższych zasad w aktualizacji Wytucznych z dnia 21 czerwca 2011 r. wprowadzono wyjątek. W przypadku wystąpienia oszczędności w projekcie, po zawarciu umowy o dofinansowanie realizacji projektu, właściwa IP może w uzasadnionych okolicznościach wyrazić zgodę na określenie stałego, wyrażonego kwotowo limitu na zarządzanie projektem w formie aneksu do tej umowy. W takim przypadku, maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych związanych z zarządzaniem projektem (z wyłączeniem wydatków związanych z nadzorem nad robotami budowlanymi) musi spełniać jednocześnie dwie wyżej wymienione nierówności w odniesieniu do całkowitych wydatków

kwalfikowalnych projektu wskazanych w pierwotnej wersji umowy o dofinansowanie. W przypadku tak ustalonego limitu, łączna kwota wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem nie może jednak przekroczyć połowy wartości rzeczywiście poniesionych wydatków kwalifikowanych w projekcie.

PODROZDZIAŁ 6.3 Nabycie nieruchomości

Pytanie: Czy zakup nieruchomości od podmiotu związanego, w rozumieniu Zalecenia Komisji 2003/361/WE z dnia 6.05.2003 r. dotyczącego definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. L 124 z 20.05.2003 r.), może stanowić wydatek kwalifikowalny w ramach PO liŚ? Ponadto, czy koszt zakupu nieruchomości zabudowanej o wartości przekraczającej 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu, może być uznany za kwalifikowalny dla projektu realizowanego w ramach PO liŚ w świetle Wytycznych oraz art. 7 ust. 1 pkt b Rozporządzenia 1080/2006 Rady (WE)?

Odpowiedź: W kwestii dotyczącej zakupu nieruchomości od przedsiębiorstwa związanego (w rozumieniu Zalecenia Komisji 2003/361/WE), zgodnie z postanowieniami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ* (dalej Wytyczne) nie ma przeszkód, aby podmiotem zbywającym nieruchomość na rzecz beneficjenta pomocy było przedsiębiorstwo z nim związane. Należy jednak mieć na uwadze, iż także w tym przypadku muszą być spełnione wszystkie warunki wskazane w Wytycznych, w tym m. in. warunki określone w Podrozdziale 5.3, 5.5 oraz 6.3, niezbędne dla uznania tego typu wydatku za kwalifikowalny.

W szczególności, zgodnie z aktualną wersją *Wytycznych* należy wskazać, że:

- nieruchomość powinna być bezpośrednio niezbędna dla realizacji projektu i musi być bezpośrednio wykorzystana dla realizacji projektu (podczas kontroli beneficjent może zostać poproszony o wyjaśnienie, dlaczego akurat nieruchomość należąca do podmiotu zależnego była niezbędna dla realizacji projektu i czy beneficjent rozważał alternatywne lokalizacje inwestycji),
- zakup nieruchomości powinien być przewidziany we wniosku o dofinansowanie i w umowie o dofinansowanie,
- wydatek poniesiony na zakup nieruchomości nie może przekroczyć wartości rynkowej tej nieruchomości, przy czym wartość nieruchomości musi być potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę. W przypadku, gdy wydatek przekracza wartość rynkową nieruchomości, za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości,
- w przypadku nieruchomości zabudowanych, zabudowania powinny być dostosowane do potrzeb projektu (tj. powinny być wykorzystywane w całości do wdrażania projektu).

Ponadto, umowa dotycząca nabycia nieruchomości powinna być zawarta z zachowaniem właściwego trybu i formy wymaganej dla zawierania tego typu umów.

Niezależnie, od postanowień *Wytycznych*, w przypadku projektów podlegających zasadom pomocy publicznej wydatki muszą być zgodne jednocześnie z odpowiednim programem pomocowym bądź dokumentem notyfikacyjnym (patrz Podrozdział 2.2 *Wytycznych*).

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 57 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 (rozporządzenie ogólne) każdy projekt współfinansowany ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności musi zachować trwałość przez okres pięciu lat od daty stanowiącej ostatni dzień okresu kwalifikowania wydatków (w przypadku MŚP okres ten dla PO liŚ wynosi 3 lata). Przykładowo, wymóg ten nie będzie spełniony, jeśli w ww. okresie zakupiona w ramach projektu nieruchomość od przedsiębiorstwa związanego zostanie przekazana odpłatnie lub nieodpłatnie zbywcy. Zgodnie z obowiązującymi postanowieniami *Wytycznych* należy wskazać, że suma wydatków przedstawionych do refundacji, związanych bezpośrednio z nabyciem nieruchomości, nie może przekroczyć 10% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu. Limit ten nie ma zastosowania do:

- a) wydatków związanych z nabyciem nieruchomości uregulowanych w Sekcji 6.3.3,
- b) wydatków poniesionych na obowiązkowe odszkodowania wynikające z ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, niezwiązane z koniecznością wykupu nieruchomości,
- c) wydatków związanych z adaptacją lub remontem budynku.

Pytanie: *W jaki sposób należy określić wartość rynkową ograniczonego prawa rzeczowego, jakim jest służebność przesyłu?*

Odpowiedź: Zgodnie z podrozdziałem 6.3.6 ww. *Wytycznych* na wniosek uprawnionej instytucji beneficjent jest zobowiązany do przedstawienia dokumentów potwierdzających spełnienie wymogu, że suma płatności związanych z nabyciem innych tytułów prawnych do nieruchomości, dokonanych w okresie realizacji projektu nie przekracza rynkowej wartości tej nieruchomości oraz wydatek zadeklarowany jako kwalifikowalny nie przekracza wartości rynkowej tego prawa, za okres którego dotyczy. Dokumentem potwierdzającym spełnienie ww. wymogów może być np. operat szacunkowy lub inny dokument umożliwiający obiektywną ocenę spełnienia tych warunków. Oznacza to, że operat szacunkowy nie jest obowiązkowy, jeżeli w inny sposób beneficjent udowodni spełnienie ww. wymogów.

W związku z powyższym, jeżeli instytucja oceniająca wydatek poniesiony na nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości uzna, że przedstawiona w ww. piśmie kalkulacja wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu jest wystarczająca dla spełnienia warunków określonych w podrozdziale 6.3.6 ww. *Wytycznych*, to Instytucja Zarządzająca PO IiŚ nie będzie kwestionować tej decyzji, pod warunkiem stosowania przez instytucję jednolitych i niedyskryminacyjnych zasad względem inwestycji tego samego rodzaju, realizowanych w ramach danej osi priorytetowej/działania.

Pytanie: *Czy wydatki poniesione na odszkodowania za przejęcie nieruchomości można uznać za kwalifikowalne?*

Odpowiedź: Zgodnie z postanowieniami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*, (vide Sekcja 6.3.1 pkt 1 i analogicznie 6.3.2 pkt 1), wydatki na nabycie nieruchomości niezabudowanej/zabudowanej kwalifikują się do współfinansowania ze środków PO IiŚ, jeżeli spełnione zostaną łącznie enumeratywnie wymienione warunki. Jednym z podstawowych wymogów, jakie muszą zostać spełnione jest, aby wydatek poniesiony **na zakup lub odszkodowanie za przejęcie nieruchomości** (niezabudowanej/zabudowanej) nie przekraczał wartości rynkowej tej nieruchomości, a przy tym wartość nieruchomości (niezabudowanej/ zabudowanej) musi być potwierdzona operatem szacunkowym sporządzonym przez uprawnionego rzeczoznawcę, w rozumieniu ustawy o gospodarce nieruchomościami. W przypadku, gdy wydatek poniesiony na zakup lub odszkodowanie za przejęcie nieruchomości niezabudowanej przekracza jej wartość rynkową, za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości (niezabudowanej/zabudowanej).

Co prawda w punkcie 4 Sekcji 6.3.1 i 6.3.2 ww. *Wytycznych* wskazano, że „warunkiem uznania za kwalifikowalne wydatków poniesionych na odszkodowania jest ustalenie wysokości tych odszkodowań zgodnie z obowiązującymi przepisami”, to jednak zapisy te należy interpretować łącznie z postanowieniami punktów poprzedzających. W szczególności oznacza to, że nadal za kwalifikowalną można uznać jedynie tę część poniesionego wydatku, która odpowiada wartości rynkowej nieruchomości, przy czym w żadnym razie za wartość rynkową nie może być uznana wartość nieruchomości przewyższająca wartość określoną w prawidłowo sporządzonym operacie szacunkowym.

Pytanie: *W tabeli przetargów w ramach jednego zadania beneficjent wpisał: „zakup oraz adaptacja budynku”. Czy zadanie "zakup oraz adaptacja budynku" powinny zostać rozdzielone? Czy limit 10% dotyczy tylko zakupu nieruchomości zabudowanej, natomiast adaptacja budynku (roboty budowlane) może być uwzględniona np. w rozdziale 6.4?*

Odpowiedź: Zakup budynku należy zakwalifikować jako zakup nieruchomości zabudowanej zgodnie z podrozdziałem 6.3.2 *Wytycznych* (w ramach limitu 10%).

Natomiast wydatki poniesione na adaptację budynku:

- powinny być rozliczone na zasadach określonych w Sekcji 6.3.2 pkt 4 Wytycznych z 2009 ale uwzględnione w ramach kategorii „roboty budowlane” (poza limitem na nabycie nieruchomości) bądź w kategorii „nabycie nieruchomości” (w ramach limitu);
- powinny być rozliczone na zasadach określonych w Sekcji 6.3.2 pkt 5 nowych Wytycznych z 2011 r. w ramach kategorii „nabycie nieruchomości”, jako wydatki wyłączone z limitu - nie będzie błędem rozliczenie wydatków w pozycji „roboty budowlane” (ale z uwzględnieniem zasad opisanych w 6.3.2 pkt 5).

Pytanie: *Wątpliwość dotyczy kwalifikowania wydatków za szkody powstałe na gruncie, stanowiącym własność osoby trzeciej, na którym realizowana jest inwestycja dotycząca projektu. Odszkodowanie jest wypłacane przez Beneficjenta właścicielowi gruntu na podstawie umowy o ustanowieniu służebności gruntowej jako część wynagrodzenia bądź obok niego albo na podstawie samego operatu szacunkowego, sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego. W niektórych przypadkach odszkodowanie jest, według Beneficjenta związane z rekompensatą za ograniczenie prawa własności nieruchomości, w warunkach odpowiadających treści służebności gruntowej. Sama rekompensata została uznana przez IW za wydatek niekwalifikowalny jako poniesiony na podstawie nieważnej umowy, ze względu na niedochowanie formy aktu notarialnego, niezbędnej dla ustanowienia służebności gruntowej.*

Czy jeżeli wraz z umową, na podstawie której była wypłacona rekompensata, przedstawiony jest operat szacunkowy, określający wysokość poniesionych przez właściciela nieruchomości szkód, to można uznać, że kwalifikowalne jest odszkodowanie mimo nieważności samej umowy o rekompensatę?

Odpowiedź: Mając na uwadze postanowienia Podrozdziału 5.4 pkt 1 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ* w przypadku nieważności umowy o ustanowieniu służebności gruntowej wszystkie wydatki poniesione na podstawie tejże umowy powinny zostać uznane za niekwalifikowalne. Oznacza to, że nie tylko rekompensata za ograniczenie prawa własności nieruchomości, przewidziana w ww. umowie, jest wydatkiem niekwalifikowalnym, ale również wydatki poniesione na odszkodowanie za szkody powstałe na gruncie, przewidziane w ww. umowie obok rekompensaty. Jednakże istotne dla oceny kwalifikowalności wydatków poniesionych na ww. odszkodowanie jest ustalenie czy ww. umowa jest także nieważna w zakresie ww. odszkodowania. IZ PO liŚ nie ma kompetencji do oceny czy ww. umowa jest również nieważna w zakresie odszkodowania, tym bardziej, że nie dysponuje dokumentami źródłowymi. W przypadku wątpliwości proponuję zlecić przez beneficjenta lub Instytucję Wdrażającą wykonanie profesjonalnej opinii prawnej w powyższym zakresie.

W przypadku uznania ww. umowy za ważną w zakresie odszkodowania za szkody powstałe na gruncie, wydatki poniesione na to odszkodowanie, mogą być uznane za kwalifikowalne na podstawie podrozdziału 6.3.3 pkt 4 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*, zgodnie z którym wydatki związane z odszkodowaniami za utracone zbiory i naprawą szkód oraz niezbędne wydatki związane z opłatami lub odszkodowaniami za czasowe zajęcie części nieruchomości w trakcie realizacji projektu będą mogły być uznane za kwalifikowalne, jeżeli będą niezbędne do realizacji projektu. W takim przypadku nie mają zastosowania postanowienia podrozdziału 6.3.6 ww. *Wytycznych* (Nabycie innych tytułów prawnych do nieruchomości).

Zgodnie z *Instrukcją do wniosku beneficjenta o płatność* beneficjent powinien dołączyć do wniosku o płatność, w którym rozlicza wydatki poniesione na ww. odszkodowanie, dokumenty/informacje potwierdzające, iż wydatki te są niezbędne dla realizacji projektu oraz określające ich wysokość. Postanowienia podrozdziału 6.3.3 pkt 4 *Wytycznych* nie nakładają obowiązku przedstawienia operatu szacunkowego, niemniej jednak w opinii IZ PO liŚ operat szacunkowy określający wysokość poniesionych szkód przez właściciela nieruchomości jest akceptowalnym dokumentem, uzasadniającym wysokość odszkodowania, o którym mowa w ww. *Instrukcji*.

W odniesieniu do pytania dotyczącego sytuacji, w której beneficjent wypłacił rekompensatę oraz posiada operat szacunkowy określający wysokość szkód, w opinii IZ PO liŚ wydatki na odszkodowanie mogą być kwalifikowalne tylko w sytuacji, gdy z analizy IW będzie wynikało, że

umowa pomiędzy beneficjentem a właścicielem nieruchomości jest ważna w zakresie określenia wysokości i wypłaty odszkodowania, a ponadto, gdy umowa będzie odnosiła się bezpośrednio do kwestii odszkodowania a nie jedynie do kwestii rekompensaty, tak by nie było wątpliwości, że kwota wypłacona właścicielowi nieruchomości dotyczy również odszkodowania. W opinii IZ samo oświadczenie beneficjenta, że w ramach wypłaconej kwoty ujęto także odszkodowanie jest niewystarczające. Dodatkowo, należy oczywiście również w tym przypadku przedłożyć dokument uzasadniający wysokość odszkodowania.

Pytanie: *Jak rozumieć art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, określający aktualność operatu szacunkowego. Czy przepis ten oznacza, że jeżeli odszkodowanie jest ustalone w oparciu o operat szacunkowy, to wypłata tego odszkodowania po upływie 12 miesięcy od jego sporządzenia nie może być uznana za wydatek o wartości rynkowej, jeżeli brak potwierdzenia aktualności operatu? Może wystarczającą jest aktualność operatu na dzień zawarcia umowy, przewidującej wypłatę operatu?*

Odpowiedź: Podrozdział 6.3.6 pkt 2 lit. c i d *Wytycznych* odnosi się do wartości rynkowej nieruchomości i prawa ograniczonego, o którym mowa w pkt 1 ww. podrozdziału, a do określenia tej wartości można zastosować operat szacunkowy. W takim przypadku w zakresie aktualności operatu szacunkowego należy stosować przepis art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r., o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.). Natomiast w przypadku, gdy operat szacunkowy, służy do określenia wysokości poniesionych szkód przez właściciela, powinien on być aktualny na dzień zawarcia umowy dot. ww. odszkodowania, a faktyczna wypłata tego odszkodowania może nastąpić później.

Pytanie: *Jak rozumieć zapis sekcji 6.3.6 pkt 4 *Wytycznych* w odniesieniu do umów najmu, dzierżawy i innych tytułów prawnych o charakterze obligacyjnym, tzn. w jaki sposób Beneficjent powinien wykazać zachowanie trwałości projektu w odniesieniu do tych tytułów? Czy Beneficjent może w szczególności przedstawić jako wydatek kwalifikowalny jednorazową kwotę za upoważnienie do korzystania z nieruchomości w sytuacji, gdy z treści umowy obligacyjnej wynika, że została ona zawarta na czas nieoznaczony? Czy trwałość takiej umowy oznacza także wymóg jej skuteczności wobec ewentualnego nowego właściciela danej nieruchomości, w rozumieniu art. 678 § 2 k.c.?*

Odpowiedź: Kwestia zachowania trwałości w odniesieniu do umów najmu, dzierżawy i innych tytułów prawnych o charakterze obligacyjnym, o której mowa w podrozdziale 6.3.6 pkt 4 ww. *Wytycznych*, powinna być oceniana przez instytucję weryfikującą wnioski o płatność, w którym rozliczone są wydatki, poniesione na podstawie tych umów. Przede wszystkim należy ocenić postanowienia ww. umów w zakresie okresu, na który została zawarta taka umowa oraz możliwości wypowiedzenia umowy. Natomiast w zakresie skuteczności umów obligacyjnych wobec nowego właściciela danej nieruchomości zastosowanie mają przepisy kodeksu cywilnego, a ww. *Wytyczne* nie wprowadzają w tym zakresie dodatkowych postanowień.

W odpowiedzi na wątpliwość czy beneficjent może przedstawić jako wydatek kwalifikowalny jednorazową kwotę za upoważnienie do korzystania z nieruchomości w sytuacji, gdy z treści umowy obligacyjnej wynika, że została ona zawarta na czas nieoznaczony, należy podkreślić, że mają tutaj zastosowanie postanowienia Sekcji 6.3.6 pkt 2 lit. d) i e) *Wytycznych*. W pytaniu nie wskazano na żadne wątpliwości dotyczące treści *Wytycznych*. Pragnę przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z postanowieniami Sekcji 6.3.6 pkt 2 lit. d) instytucje mają prawo zażądać od beneficjenta przedstawienia dokumentów potwierdzających, że deklarowany jako kwalifikowalny wydatek nie przekracza wartości rynkowej określonego prawa, za okres którego dotyczy.

Pytanie: *Beneficjent planuje nabyć grunt w celu ustanowienia na nim rezerwatu przyrody. Wobec przewidywanych problemów z wykupem gruntu od właścicieli prywatnych, Beneficjent zaproponował zamianę nieruchomości. Wartość zamienianych nieruchomości określona w operatach szacunkowych jest jednakowa, co oznacza, że przepływ środków pieniężnych między stronami transakcji byłby zbyteczny.*

Odpowiedź: Zgodnie z art. 7 ust 2. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz.1220 z późn. zm.) utworzenie lub powiększenie obszaru parku narodowego lub rezerwatu przyrody obejmujące obszary, które stanowią nieruchomości nie będące własnością Skarbu Państwa, następuje za zgodą właściciela, a w razie braku jego zgody - w trybie wywłaszczenia określonym w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Z treści cytowanego przepisu wynika, że dla utworzenia rezerwatu przyrody na danym terenie nie jest konieczne dysponowanie tytułem do nieruchomości, której obszar ma być objęty ww. formą ochrony przyrody. Wystarczająca jest w tym zakresie jedynie zgoda właściciela nieruchomości.

Niemniej jednak mając na uwadze okoliczności przedstawione w ww. piśmie IP PO liŚ należy przyjąć, że uzyskanie ww. zgody nie jest możliwe. Wobec tego w perspektywie konieczności przeprowadzenia postępowania wywłaszczeniowego, za zasadny można uznać zamiar pozyskania nieruchomości na potrzeby utworzenia rezerwatu przyrody w sposób prawdopodobnie mniej dotkliwy dla dotychczasowych właścicieli gruntów tj. przez zamianę odpowiednich działek.

Ponieważ w przedstawionej sytuacji nie występuje przepływ środków pieniężnych, uzyskana w powyższy sposób nieruchomość mogłaby stanowić jedynie wkład niepieniężny na rzecz projektu przy zachowaniu odpowiednich zasad określonych w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POliŚ*. Zgodnie z podrozdziałem 5.2.1 pkt 2 lit. a *Wytycznych* w przypadku wniesienia wkładu niepieniężnego w postaci nieruchomości stosuje się odpowiednio warunki określone w podrozdziale 6.3 *Wytycznych*, a to oznacza m.in., że wydatki związane z nabyciem tej nieruchomości, takie jak wykonanie operatu szacunkowego, obsługa geodezyjna, opłaty notarialne, mogą być uznane za kwalifikowalne.

Jednakże, w sytuacji, gdy nieruchomość ta nie zostałaby wniesiona jako kwalifikowalny wkład niepieniężny, wydatki związane z zamianą nieruchomości również nie byłyby kwalifikowalne zgodnie z postanowieniami Sekcji 6.3.3 pkt 1 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*.

PODROZDZIAŁ 6.4 – Roboty budowlane

Pytanie: 1. Czy spółka komunalna X posiadająca odpowiedni potencjał techniczny może w zakresie własnym, bez udziału w przetargu, wykonać niektóre z przedsięwzięć w ramach projektu. Jeżeli tak to jakie należy przyjąć koszty, by można było skorzystać z dofinansowania?

2. Czy występuje konieczność brania udziału w przetargu?

3. Jaki wpływ wykonania powyższych zadań będzie miało na koszty dofinansowania?

Odpowiedź: Ad 1 Zgodnie z postanowieniami pkt 3 Podrozdziału 6.4 (Roboty budowlane) *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ* dopuszczalne jest, aby całość lub część prac związanych z przygotowaniem placu budowy lub robotami budowlanymi wykonywał beneficjent samodzielnie. Takie wydatki mogą być uznane za kwalifikowalne pod warunkiem spełnienia pozostałych wymogów określonych w *Wytycznych*, a także pod warunkiem, że będą przypisane poprzez przejrzysty i oddzielny system rozliczania projektu oparty na dokumentach księgowych lub dokumentach o równoważnej wartości dowodowej. Od ww. wydatków należy odróżnić wydatki ponoszone w związku z samodzielnym zarządzaniem projektem oraz przygotowaniem projektu przez beneficjenta. Odmienne warunki kwalifikowania wydatków związanych z realizacją tych działań, określone zostały szczegółowo w Podrozdziałach 6.1 (Przygotowanie projektu) i 6.2 (Zarządzanie projektem) *Wytycznych*. W związku z tym, że treść pytań dotyczy realizacji samego przedmiotu projektu, jakim jest budowa sieci wodno-kanalizacyjnej, wyjaśnienia IZ dotyczą tylko wydatków związanych z samodzielną realizacją przedmiotu projektu (tzw. realizacja prac siłami własnymi beneficjenta), czyli kwestii wynikających z postanowień pkt 3 Podrozdziału 6.4 *Wytycznych*.

Jednym z podstawowych warunków kwalifikowalności każdego wydatku jest spełnienie kryterium efektywności, vide Podrozdział 5.3 (Wymóg zgodności z projektem i efektywności) *Wytycznych*, oraz Podrozdział 6.4 pkt 3 *Wytycznych* w brzmieniu nadanym mu w nowej *wersji Wytycznych* z dnia 21 czerwca 2011r. Należy mieć przy tym na uwadze, że ciężar udowodnienia, że wydatek został poniesiony z zachowaniem osiągnięcia najlepszego efektu przy możliwie najniższych kosztach spoczywa na beneficjencie. W przypadku realizacji prac „siłami własnymi” beneficjenta, inaczej niż ma to miejsce np. w przypadku wyboru wykonawcy w oparciu o procedurę zamówień publicznych (dla której istnieje domniemanie zgodności z wymogiem efektywności wynikające z postanowień pkt 5 Podrozdziału 5.3 *Wytycznych*), spełnienie kryterium efektywności wydatku będzie podlegało każdorazowej indywidualnej ocenie, a od jej wyniku uzależniona będzie możliwość uznania wydatku za kwalifikowalny.

Na gruncie postanowień *Wytycznych* należy wskazać, że tzw. realizacja przedsięwzięcia siłami własnymi beneficjenta, może polegać na samodzielnej realizacji przedsięwzięcia stanowiącego przedmiot projektu zarówno w odniesieniu do całości, jak i w odniesieniu do części inwestycji. W obydwu przypadkach zaangażowanie beneficjenta może dotyczyć nakładów własnych w zakresie **robocizny** lub wykorzystania **sprzętu własnego beneficjenta**. Należy mieć jednak na uwadze, że roboty budowlane realizowane przez beneficjenta powinny być prowadzone zgodnie z obowiązującym prawem, w tym w szczególności zgodnie z ustawą Prawo budowlane.

W odniesieniu do poszczególnych typów wydatków, które mogą występować podczas realizacji prac siłami własnymi IZ POIiŚ informuje, że:

- Ze względu na fakt, że wydatki ponoszone na wynagrodzenia pracowników w ramach realizacji przedsięwzięć siłami własnymi są rozliczane tylko na podstawie faktycznie wypracowanych roboczogodzin, w takim przypadku:
  - jedynym dopuszczalnym sposobem rozliczania kosztów pracy własnych pracowników beneficjenta przy realizacji przedsięwzięcia siłami własnymi jest rozliczanie za pomocą kart czasu pracy,
  - wydatki poniesione na dodatkowe wynagrodzenie roczne (np. na tzw. trzynastą pensję), wydatki poniesione na nagrody i premie, a także koszty związane z urlopem pracowników, nie mogą być uznane za kwalifikowane.
- W przypadku, gdy beneficjent samodzielnie wykonuje całość lub część prac związanych z realizacją przedmiotu projektu, wydatki na wynagrodzenie własnych pracowników beneficjenta, zatrudnionych bądź oddelegowanych do realizacji tych zadań nie stanowią wydatków związanych z zarządzaniem projektem i nie są wliczane do łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem.
- Koszty związane z wykorzystaniem przy realizacji prac siłami własnymi sprzętu beneficjenta (czyli tzw. przenośnych środków trwałych nie zainstalowanych na stałe w projekcie) mogą być kwalifikowalne – jeżeli są bezpośrednio niezbędne dla realizacji projektu – w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym w okresie, w którym były wykorzystywane dla realizacji projektu.

Przy realizacji projektu siłami własnymi mogą ponadto wystąpić następujące wydatki:

- Dostawa materiałów zakupionych bezpośrednio przez beneficjenta i wykorzystanych przy samodzielnej realizacji przedsięwzięcia lub przekazanych wykonawcy do realizacji. W takim przypadku do zakupu materiałów stosuje się ogólne warunki kwalifikowania wydatków (w tym wymogi w zakresie zawierania umów) określone w *Wytycznych*.
- Wykorzystanie sprzętu obcego w ramach usługi zewnętrznej świadczonej na rzecz beneficjenta, a także dostawa sprzętu obcego na podstawie umowy najmu lub dzierżawy. W takim przypadku koszt pracy sprzętu obcego obliczony powinien być wg faktury wystawionej przez firmę świadczącą usługę na rzecz beneficjenta, a w przypadku kosztów najmu lub dzierżawy sprzętu wykorzystywanego przez beneficjenta, wg faktur wystawionych przez wynajmującego bądź wydzierżawiającego. W takim przypadku stosuje się ogólne warunki kwalifikowania wydatków (w tym wymogi w zakresie zawierania umów) określone w *Wytycznych*.

Niezależnie od tego, czy nakłady beneficjenta ponoszone są na sprzęt własny, czy obcy za kwalifikowalny może być uznany jedynie wydatek faktycznie zrealizowany w znaczeniu kasowym, oparty o faktycznie wykonane prace/usługi/dostawy (jedynym wyjątkiem od zasad przedstawionych powyżej są koszty związane z wkładem niepieniężnym lub amortyzacją w zakresie, w jakim zgodnie z Wytycznymi mogą być uznane za kwalifikowalne). W tym przypadku koszt nakładów beneficjenta powinien być obliczony na podstawie faktur.

Ad. 2. Zgodnie z opinią prawną Urzędu Zamówień Publicznych pn. *Wykonywanie zadań własnych przez jednostki samorządu terytorialnego a obowiązek stosowania ustawy - Prawo zamówień publicznych*, dostępną na stronie internetowej www.uzp.gov.pl, działanie jednostki samorządu terytorialnego, polegające na utworzeniu spółki prawa handlowego i wyposażeniu jej w określony majątek samorządu w celu wykonywania przez spółkę zadania własnego jednostki samorządu terytorialnego, nie stanowi w świetle przepisów Prawa zamówień publicznych, udzielenia zamówienia publicznego. Ustawa nie ma również zastosowania, jeżeli wykonywanie przez jeden podmiot na rzecz drugiego usług, dostaw lub robót budowlanych, czyli świadczeń, które mogą być przedmiotem zamówienia publicznego, stanowi realizację zobowiązania wynikającego z innego tytułu prawnego niż umowa lub jeśli spełnione zostaną warunki dla uznania zamówienia za zamówienie wewnętrzne (szerzej o zamówieniach wewnętrznych w opinii prawnej UZP dostępnej na stronie www.uzp.gov.pl pn. *Zlecenie spółkom komunalnym przez jednostki samorządu terytorialnego wykonywania zadań własnych*).

W odniesieniu do podmiotów, którym zgodnie z obowiązującym prawem została przekazana realizacja określonych zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego *Wytyczne* nie wprowadzają dodatkowego wymogu udziału w przetargu w sytuacji, gdy podmiot ten zdecyduje się na realizację inwestycji siłami własnymi.

Ad. 3. Co do zasady realizacja przedsięwzięcia siłami własnymi beneficjenta powinna prowadzić do zmniejszenia całkowitych kosztów inwestycji. Taki argument był podnoszony podczas konsultacji *Wytycznych*, jako argument przemawiający za dopuszczeniem tego typu wydatków jako kwalifikowalnych. Jednakże w opinii IZ PO liŚ sam fakt realizacji prac siłami własnymi nie powinien mieć znaczącego wpływu na wysokość dofinansowania ustalonego w oparciu o prawidłowo przeprowadzoną analizę finansową zawartą we wniosku o dofinansowanie i zaakceptowaną przez właściwą instytucję dokonującą wyboru projektu do dofinansowania, a następnie uwzględnioną w budżecie projektu określonym w umowie o dofinansowanie. Jednakże pragnę podkreślić, że każdorazowo decyzje w tej sprawie podejmuje właściwa instytucja, będąca stroną umowy o dofinansowanie zawieranej z beneficjentem, po przeanalizowaniu wszystkich aspektów związanych z realizacją projektu, a ostatecznie rzeczywista wysokość dofinansowania, zależy od rzeczywiście poniesionych wydatków kwalifikowalnych.

Pytanie: *Czy wydatki na przygotowanie dokumentacji powykonawczej obiektu budowlanego są kwalifikowalne?*

Odpowiedź: Prawo nakłada na beneficjenta obowiązek przygotowania dokumentacji powykonawczej, więc biorąc pod uwagę postanowienia podrozdziału 6.4 pkt 1 i pkt 9 lit.d *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w POliŚ* można uznać ten wydatek za kwalifikowalny.

Pytanie: *Realizacja projektu wymaga przebudowy infrastruktury i urządzeń będących w kolizji z naszą inwestycją, które nie są własnością beneficjenta (linia energetyczna, światłowody, urządzenia kolejowe). Czy można uznać za kwalifikowalne takie roboty?*

Odpowiedź: Wydatki, o których mowa w niniejszym przykładzie, mogą być uznane za kwalifikowalne zgodnie z postanowieniami Podrozdziału 6.4 pkt 10 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POliŚ*.

Zgodnie z ww. postanowieniami wytycznych, w przypadku, gdy z projektu budowlanego wynika konieczność przebudowy urządzeń obcych i jest ona niezbędna dla realizacji projektu, wydatki związane z ww. pracami mogą być uznane za kwalifikowalne. Powyższe ma zastosowanie jedynie w

odniesieniu do prac niezbędnych z punktu widzenia prawidłowej realizacji projektu oraz w zakresie, w jakim obowiązek poniesienia ww. wydatków wynika z przepisów prawa.

Pytanie: *Co należy rozumieć przez wykonanie robót dodatkowych?*

Odpowiedź: Zgodnie z postawieniami zawartymi w pkt 6.4.2 zaktualizowanych *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ* (wersja obowiązująca od 21 czerwca br.; dalej jako *Wytyczne*) roboty dodatkowe stanowią prace, które nie były przewidziane w pierwotnej umowie lub prace, które były w niej przewidziane ale istnieje konieczność ich wykonania w większych ilościach, po wyższej cenie, w innej technologii, lub przy innych parametrach (np. średnice, długości, rodzaj materiału itp.) niż to wynika z kontraktu. Należy zwrócić uwagę, że pojęcia robót dodatkowych i zamówień dodatkowych, o których mowa w art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp nie są tożsame, ponieważ roboty dodatkowe są pojęciem szerszym i obejmują m.in. roboty zamienne. Odnosząc się zatem do zadanego pytania, roboty budowlane mieszczące się w zakresie zamówienia podstawowego, za które wykonawca żąda dodatkowego wynagrodzenia z tytułu większego obmiaru czy też wzrostu cen w sytuacji gdy umowa przewiduje ryczałtowy sposób zapłaty wynagrodzenia umownego, z zastrzeżeniem przypadku wskazanego poniżej, nie mogą zostać uznane za kwalifikowalne (zgodnie z pkt 6.4.2.3 *Wytycznych*).

Jednocześnie należy dodać, że w przypadku umów przewidujących wynagrodzenie ryczałtowe, o ile jest to w danej sytuacji konieczne, istnieje możliwość uznania za kwalifikowalne zamówień dodatkowych udzielonych na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy Pzp i spełniających wszystkie przesłanki wymienione w tym przepisie, pod warunkiem spełnienia dodatkowych wymogów o których mowa w pkt 6.4.2 *Wytycznych*, tj. opublikowania ogłoszenia o zamiarze zawarcia umowy, o którym mowa w art. 66 ust. 2 ustawy Pzp, przedstawienia uzasadnienia faktycznego i prawnego wraz z protokołem postępowania i innymi wymaganymi dokumentami (pkt. 6.4.2.2.lit. b ppkt ii, lit. c ppkt ii-v).

Pytanie: *w Wytycznych podany jest przykład, zgodnie z którym opłatę za zajęcie pasa drogowego ponosi beneficjent, z czego można wnioskować, że decyzja administracyjna wydana jest na beneficjenta i to on ponosi wprost opłaty za zajęcie pasa drogowego. Jak należy postąpić w przypadku gdy kwota ryczałtowa określona w Przejściowym Świadectwie Płatności przekroczy sumę opłat wynikających z przedłożonych do IW decyzji dot. zajęcia pasa drogowego? Czy IW powinna żądać przedkładania decyzji, w przypadku, gdy opłata jest wliczona ryczałtowo w koszty kontraktu i ponoszona jest przez Wykonawcę na rzecz zarządcy dróg?*

Odpowiedź: W przypadku, gdy z kontraktu wynika wprost, że dokonywana zapłata na rzecz wykonawcy służy sfinansowaniu opłat ponoszonych na rzecz beneficjenta nie ma możliwości uznania wydatków za kwalifikowalne. Taka sytuacja ma miejsce zawsze w przypadku kontraktów kosztorysowych.

W kontraktach ryczałtowych sytuacja jest złożona. Wyłącznie w takich kontraktach ryczałtowych, w których wynagrodzenie na rzecz wykonawcy jest niezależne od faktu ponoszenia opłat i nie jest bezpośrednio związane z faktem dokonania stosownej opłaty, wydatkiem kwalifikowalnym będzie wynagrodzenie wykonawcy w pełnej wysokości (opłaty, koszty kredytów itp. stanowią koszty wykonawcy, które pomniejszają jego zysk). W kontraktach ryczałtowych, w których niektóre składniki są rozliczane kosztorysowo, decydujące znaczenie mają zapisy kosztorysu.

PODROZDZIAŁ 6.5 – Sprzęt i wyposażenie

Pytanie: *Prośba o potwierdzenie poprawności podziału środków trwałych, przyjętego dla potrzeb kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ:*

Dla potrzeb można przyjąć następujący podział środków trwałych:

- *zainstalowane na stałe w projekcie (podrozdział 6.5.1 Wytycznych);*
- *niezainstalowane na stałe w projekcie:*

- ✓ *przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych – niezbędne dla realizacji celu projektu bądź dla poprawnego funkcjonowania infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu,*
- ✓ *środki trwałe wykorzystywane na rzecz projektu tylko w okresie realizacji projektu.*

Odpowiedź: Przedstawiony powyżej podział środków trwałych, przyjęty dla potrzeb kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ można uznać za poprawny, niemniej jednak należy zwrócić uwagę, że jest on pewnym uproszczeniem. Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków, środki trwałe wykorzystywane tylko w okresie realizacji projektu nie muszą być przenośne, jednak w praktyce najczęściej będzie występowała taka sytuacja.

Pytanie: *Czy stwierdzenie „przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych” – podrozdział 6.5.2 pkt 1 Wytycznych – oznacza jedynie urządzenia specjalistyczne czy też wszelkie urządzenia, które będą służyć realizacji celów projektu i zapewnieniu jego trwałości, również po zakończeniu realizacji projektu?*

Odpowiedź: Wskazana w wytycznych lista przenośnych środków trwałych, które nie będą na stałe zainstalowane w projekcie a które są niezbędne dla realizacji celu projektu, ma charakter przykładowy. W każdym przypadku zakres projektu powinien być zgodny ze Szczegółowym opisem priorytetów POIiŚ.

Pytanie: *Czy środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych rozliczane są jednorazowo w 100%?*

Odpowiedź: Środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych rozliczane są jednorazowo w 100%. W wysokości odpisów amortyzacyjnych rozliczane są jedynie koszty wykorzystania sprzętów służących projektowi tylko w okresie jego realizacji.

Pytanie: *1) czy przez kategorię kosztów kwalifikowalnych pod nazwą Przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych, opisane w Sekcji 2 Rozdziału 6.5.2 Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ, należy rozumieć środki trwałe ujęte w grupie 7 Klasyfikacji Środków Trwałych?*

2) czy przenośne środki trwałe stanowiące część wydatków inwestycyjnych są tożsame z tymi, które umieszczone są w załączniku 5 do umowy o dofinansowanie "Opis Projektu", w części VIII, pkt 4 - Zakup przenośnych środków trwałych, które nie będą na stałe zainstalowane w projekcie ?

3) czy kategoria wskazana w załączniku 5 do Umowy o dofinansowanie "Opis Projektu", w części VIII, pkt 4 - Zakup przenośnych środków trwałych, które nie będą na stałe zainstalowane w projekcie może obejmować inne niż wskazane w grupie 7 KŚT środki trwałe - np. tokarki, frezarki, samotoki itp., które to nie są trwale związane z podłożem i teoretycznie mogą być przenoszone jednakże w praktyce będą wykorzystywane jedynie na terenie zakładu produkcyjnego?

Odpowiedź: Ad 1) W grupie 7 KŚT wymienione są środki służące do transportu. Wszystkie tego typu sprzęty mieszczą się w definicji przenośnego środka trwałego, ale nie wyczerpują znaczenia tego terminu. Przenośnymi środkami są bowiem wszystkie te środki, które w sposób dostatecznie łatwy mogą zostać przemieszczone, gdyż nie są fizycznie na stałe zainstalowane np. komputery, drukarki, telefony, taczki, szafy, fotele. Natomiast do środków zainstalowanych na stałe w projekcie będą zaliczane tylko te środki, których przenoszenie nie jest możliwe z uwagi na ich fizyczne zainstalowanie w projekcie, tj. zamontowane w budynku windy, wbudowane kotły i piece, sprzęt będący elementem większego ciągu technologicznego itp.

Ad 2) Aby wydatki na przenośne środki trwałe mogły być uznane za kwalifikowane, muszą być przewidziane we wniosku i w umowie o dofinansowanie (vide pkt 1 lit. b i c Sekcji 6.5.3 oraz zał. 1 do wytycznych). W umowie o dofinansowanie do tego celu służy załącznik nr 5 pn Opis projektu. Jest to miejsce, w którym albo należy wymienić wszystkie środki trwałe, które beneficjent zamierza zakupić w ramach projektu, albo chociaż wskazać je zbiorczo, tak żeby na etapie weryfikacji wniosku o płatność nie było wątpliwości co do rodzaju, ani ilości sprzętu który może być zakupiony w ramach POIiŚ.

Środki trwałe na stałe instalowane w projekcie nie muszą (a nawet nie powinny) być wykazywane w zał. nr 5.

Ad 3) Tak, tego typu sprzęt jest również przenośnym środkiem trwałym, który musi być uwzględniony w umowie, aby mógł być kwalifikowany ze środków POliŚ. W przypadkach, gdy wyszczególnienie wszystkich drobnych sprzętów nie jest potrzebne można posłużyć się kategoriami zbiorczymi, np. wyposażenie laboratorium, wyposażenie pojazdu wg normy XXX, wyposażenie warsztatu XYZ - zgodnie ze Studium Wykonalności. Zapewnienia, że dany sprzęt będzie wykorzystywany tylko w zakładzie, w którym realizowany jest projekt nie jest wystarczające.

Należy jednak mieć na uwadze, że sprzęt który będzie wykorzystywany wyłącznie w okresie realizacji projektu, może być kwalifikowany wyłącznie na zasadach opisanych w 6.5.3, czyli w wysokości odpisów amortyzacyjnych. Niemniej jednak nadal należy taki sprzęt wymienić we wniosku i w umowie, aby ww. koszty mogły być uznane za kwalifikowalne.

Pytanie: Prośba o interpretację uznania wydatku poniesionego na paliwo i ubezpieczenie pojazdu, wykorzystywanego do realizacji projektu.

Odpowiedź: Zgodnie z aktualnie obowiązującymi *Wytycznymi Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*, w przypadku wydatków poniesionych na paliwo i ubezpieczenie pojazdu, wykorzystywanego przez beneficjenta, można wyróżnić następujące sytuacje:

1. samochód jest elementem procesu technologicznego, tzn. jest niezbędny do realizacji celu projektu bądź do poprawnego funkcjonowania infrastruktury wytworzonej w wyniku realizacji projektu. W takim przypadku wydatki na zakup samochodu, będącego elementem procesu technologicznego, obowiązują zasady określone w podrozdziale 6.5.2 *Wytycznych*, dotyczące przenośnych środków trwałych, stanowiących część wydatków inwestycyjnych.

Mogą tutaj wystąpić dwie sytuacje:

- a) samochód jest wykorzystywany tylko w okresie po zakończeniu realizacji projektu – w takim przypadku **koszty przeglądów, ubezpieczeń, paliwa** itp., stanowiące wydatki operacyjne projektu, **nie będą kwalifikowalne** zgodnie z podrozdziałem 6.10 *Wytycznych*,
- b) samochód jest wykorzystywany zarówno w okresie realizacji projektu jak i po zakończeniu tego okresu – w takim przypadku:
- wydatki poniesione w okresie realizacji projektu:
    - ✓ na obowiązkowe ubezpieczenie samochodu (OC) mogą być uznane za kwalifikowalne zgodnie z podrozdziałem 6.8 pkt 3 *Wytycznych*,
    - ✓ na paliwo, naprawy i przeglądy można uznać za kwalifikowalne, o ile są zasadne ze względu na charakter projektu oraz pod warunkiem, że zostały przewidziane we wniosku o dofinansowanie oraz zatwierdzone w umowie o dofinansowanie (tj. instytucja oceniająca wniosek o dofinansowanie uzna, że wydatki te są zasadne ze względu na charakter projektu i potwierdzi to uwzględniające przedmiotowe wydatki w umowie o dofinansowanie).
  - ww. wydatki poniesione po zakończeniu realizacji projektu nie będą kwalifikowane (wydatki operacyjne).

2. w przypadku gdy samochód jest wykorzystywany dla celów projektu tylko w okresie realizacji projektu np. zarządzania projektem, to zastosowanie mają zasady określone w podrozdziale 6.5.3 *Wytycznych*, dotyczące przenośnych środków trwałych wykorzystywanych na rzecz projektu tylko w okresie realizacji projektu.

- ✓ koszty związane z wykorzystaniem samochodu mogą być uznane za kwalifikowalne w wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym w okresie, w którym były wykorzystywane dla realizacji projektu,
- ✓ inne niż odpisy amortyzacyjne koszty związane z wykorzystaniem środków trwałych tylko w okresie realizacji projektu, w tym m.in. wydatki ponoszone na zakup paliwa, ubezpieczenia, przeglądy, remonty, części zamienne **nie będą wydatkami kwalifikowalnymi**.

Pytanie: Czy wydatki poniesione na zakup paliwa, w szczególności w ramach podróży służbowych, na transport samochodem służbowym nie zakupionym w ramach projektu, realizowane w ramach V priorytetu POIiŚ, mogą być uznane za kwalifikowalne?

Odpowiedź: Ze względu na charakter projektów realizowanych w ramach V priorytetu POIiŚ, wydatki na zakup paliwa, poniesione **tylko w ramach podróży służbowej na transport samochodem służbowym nie zakupionym w ramach projektu** mogą być uznane za kwalifikowalne pod następującymi warunkami:

1. ww. wydatek jest rozliczany w ramach podróży służbowej, która jest zgodna z celami projektu, czyli związanej wyłącznie z realizacją projektu, oraz jest zgodna z umową o dofinansowanie. Oznacza to, że wydatki na podróże służbowe muszą być opisane w umowie o dofinansowanie wraz ze wskazaniem, jakiego zadania/kontraktu dotyczą;
2. ww. wydatki muszą być właściwie udokumentowane. Nie jest dopuszczalne kwalifikowanie ww. wydatku wyłącznie na podstawie faktury VAT za paliwo. Do weryfikacji należy przedstawić ewidencję przebiegu pojazdu. Dodatkowo w opisie do faktury VAT dokumentującej zakup paliwa należy szczegółowo wskazać i opisać cel wykorzystania samochodu i numer polecenia służbowego;
3. ww. wydatki muszą być poniesione w racjonalnej wysokości – w stosunku do powszechnie obowiązujących standardów i cen – oraz wycieczone i rozliczone zgodnie z obowiązującymi przepisami i zasadami przyjętymi w danej jednostce.

Pytanie: Jednym z kryteriów oceny formalnej projektów dotyczących zakupu specjalistycznych środków transportu sanitarnego (ambulansów) wraz z wyposażeniem dla specjalistycznych i podstawowych zespołów ratownictwa medycznego jest spełnienie przez ambulans normy PN/EN 1789 U. Ww. norma określa m.in. szczegółowe wymagania w zakresie wyposażenia ambulansu. W katalogu zawierającym wyposażenie znajdują się również wyroby i produkty jednorazowego użytku, np. rękawice jednorazowego użytku niesterylne, materiał zaopatrzenia ran, itp. Czy wydatki związane z zakupem wyrobów jednorazowego użytku można uznać za wydatek kwalifikowany?

Odpowiedź: Podrozdział 6.5.7 Wytucznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ stanowi: „Z zastrzeżeniem postanowień Sekcji 6.10.1 (Wydatki operacyjne) wydatki poniesione na zakup materiałów niezbędnych dla realizacji projektu i niestanowiących środków trwałych mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli zostały poniesione zgodnie z zasadami ogólnymi (Rozdział 5), a w przypadku, gdy dotyczą kategorii „Zarządzanie projektem”, dodatkowo, jeżeli zostały poniesione zgodnie z zasadami i w ramach limitu wydatków określonego w Podrozdziale 6.2 (Zarządzanie projektem).”

Powyższe postanowienie oznacza, że wydatki poniesione na zakup obowiązkowego pierwotnego wyposażenia (w tym nie stanowiącego środków trwałych) ambulansów (stanowiących część projektu), mogą być kwalifikowalne. Natomiast, wydatki poniesione na zakup zarówno środków trwałych, jak również materiałów nietrwałych „na zapas” w zakresie, który nie jest wymagany przez prawo bądź obowiązujące normy nie powinny być uznane za kwalifikowalne (vide postanowienia Sekcji 6.10.1 Wytucznych (Wydatki operacyjne).

Pytanie: Prośba o interpretację kwalifikowalności wydatków związanych z zakupem sprzętu do digitalizacji (komputery, skanery, drukarki), w sytuacji gdy beneficjent uwzględnia 100% kosztów zakupu za kwalifikowany, niezależnie od stopnia jego zużycia w wyniku realizacji projektu.

Odpowiedź: W przypadku sprzętu, który będzie wykorzystywany przez beneficjenta w ramach projektu jedynie w czasie realizacji projektu (tzn. nie jest on niezbędny dla podtrzymania celów projektu po zakończeniu jego realizacji), zgodnie z postanowieniami sekcji 6.5.3 *Wytycznych*, za kwalifikowalne można uznać poniesione przez beneficjenta wydatki jedynie do wysokości odpowiadającej odpisom amortyzacyjnym, w okresie, w którym były wykorzystywane dla realizacji projektu. Oznacza to, że wartość rezydualna (księgową wartość likwidacyjną) środków trwałych po zakończeniu realizacji projektu nie jest wydatkiem kwalifikowanym.

Z ww. przykładu (komputery, skanery, drukarki) wynika jednak, że przynajmniej w części przypadków wartość rezydualna sprzętu na zakończenie realizacji projektu może wynosić „zero”, ponieważ okres ekonomicznej użyteczności sprzętu komputerowego jest stosunkowo krótki.

Wytyczne dopuszczają w tym zakresie możliwość sfinansowania zakupu środków trwałych w przypadku, gdy sprzęt, będzie wykorzystywany w ramach projektu także po zakończeniu jego realizacji, np. w celu podtrzymania funkcji projektu oraz zdolności do dalszego bieżącego przetwarzania nowych zasobów (jeśli beneficjent bezpośrednio wskazał takie przeznaczenie tych środków we wniosku o dofinansowanie oraz jeżeli jest to uzasadnione z punktu widzenia celów projektu). Warunkiem uznania takich wydatków za kwalifikowalne jest spełnienie wymogów określonych w sekcji 6.5.2 („Przenośne środki trwale stanowiące część wydatków inwestycyjnych”) *Wytycznych*.

Pytanie: Czy w ramach kompleksowej realizacji zadania polegającego na budowie/przebudowie czy modernizacji, zakupy podstawowych materiałów np. (mydelniczki, automaty do papieru, kosze na śmieci) są wydatkami kwalifikowanymi w ramach projektu? Czy należy je traktować jako wydatki z kategorii materiały nie stanowiące środków trwałych? Czy można określić granicę pomiędzy materiałami nie stanowiącymi środków trwałych, a wydatkami operacyjnymi (materiały podlegające szybkiemu zużyciu), które nie mogą stanowić wydatków kwalifikowalnych?

Odpowiedź: Kategoria wydatków operacyjnych została określona w podrozdziale 6.10 *Wytycznych* – są to wydatki ponoszone w fazie eksploatacyjnej projektu i nie są one kwalifikowalne. Natomiast materiały nie stanowiące środków trwałych zostały określone w Sekcji 6.5.7 – są to materiały niezbędne do realizacji projektu i mogą być uznane za kwalifikowalne.

Wytyczne nie będą uzupełniane o przykłady w zakresie materiałów czy wydatków operacyjnych, bo byłby to katalog otwarty nie uwzględniający wszystkich możliwych przypadków występujących w konkretnych projektach, a tym samym mogący powodować większe wątpliwości. *Wytyczne* wskazują tylko ogólne zasady kwalifikowania wydatków. Po stronie instytucji oceniającej kwalifikowalność wydatku należy decyzja o uznaniu wydatku. To jest ta sama instytucja, która weryfikowała wniosek o dofinansowanie i przygotowywała umowę o dofinansowanie dla projektu, dlatego najlepiej zna niuanse konkretnego projektu. Zakup takich materiałów jak mydelniczki, kosze na śmieci, automaty do papieru może być uznany za wydatek kwalifikowalny jedynie w przypadku kompleksowej realizacji zadania polegającego np. na budowie/remontie laboratoriów, obiektów edukacyjnych, kulturalnych, szpitali etc. (samodzielne zakupy tego rodzaju nie stanowią wydatku kwalifikowanego, ponieważ nie jest możliwe wykazanie niezbędności wydatku dla PO liŚ).

PODROZDZIAŁ 6.7 – Podatek od towarów i usług (VAT)

Pytanie: Gmina X zamierza ubiegać się o dofinansowanie projektu budowy kanalizacji sanitarnej na terenie miasta X. Po zrealizowaniu inwestycji wybudowaną kanalizację gmina X zamierza wdzierżawić PWIK Sp. z o.o. w X. Czy w tej sytuacji koszt z tytułu podatku VAT może być uznany za wydatek kwalifikowalny?

Odpowiedź: W opisanym przypadku koszty podatku VAT nie mogą być uznane za kwalifikowalne w ramach PO IiŚ.

Zgodnie z art. 3 lit. e Rozporządzenia Rady (WE) nr 1084/2006 ustanawiającego Fundusz Spójności (podobną zasadę w zakresie EFRR stanowi w art. 7 ust. 1 lit. e Rozporządzenie 1080/2006) podatek od towarów i usług (VAT) może być wydatkiem kwalifikowalnym tylko wtedy, gdy nie podlega zwrotowi, tzn. nie jest możliwe jego odzyskanie przez beneficjenta. Zgodnie z postanowieniami Podrozdziału 6.7 Wytucznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ, VAT podlegający odzyskaniu w jakikolwiek sposób nie będzie uważany za kwalifikowalny, nawet jeśli nie został faktycznie odzyskany przez beneficjenta. Ponadto beneficjent, który zamierza uznać VAT za wydatek kwalifikowalny jest zobowiązany do przedstawienia we wniosku o dofinansowanie szczegółowego uzasadnienia zawierającego podstawę prawną wskazującą na brak możliwości obniżenia VAT należnego o VAT naliczony także mając na uwadze planowany sposób wykorzystania majątku wytworzonego w związku z realizacją projektu.

Zgodnie z art. 86 ust. 1 ustawy o VAT, podatnikom VAT przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego w zakresie, w jakim nabywane towary lub usługi wykorzystywane są do wykonywania czynności opodatkowanych. Przepisy ustawy o VAT stanowią, iż prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje beneficjentowi w przypadku, kiedy spełnione są dwa warunki: beneficjent jest podatnikiem VAT oraz zakupione przez beneficjenta towary i usługi wykorzystywane są przez niego do wykonywania czynności opodatkowanych.

Z kolei zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o VAT podatnikami są podmioty wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel i rezultat tej działalności. Za podatników nie uznaje się organów władzy publicznej oraz urzędów obsługujących te organy w zakresie realizowanych zadań nałożonych odrębnymi przepisami prawa z wyłączeniem czynności wykonywanych na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych (art. 15 ust. 6 ustawy o VAT). Prawo do odliczenia podatku naliczonego przysługuje wówczas, gdy zakupione przez beneficjenta towary i usługi będą służyły czynnościom opodatkowanym. Prawo do odliczenia nie przysługuje w zakresie, w jakim zakupy związane są z czynnościami zwolnionymi z podatku VAT lub z czynnościami nie podlegającymi opodatkowaniu.

W przedstawionym stanie faktycznym należy mieć na uwadze, iż zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o VAT, opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług podlega odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju. Umowa dzierżawy zaliczana jest na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy do świadczenia usług, lub na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o VAT, stanowi dostawę towarów, o ile spełnione są warunki określone w tym przepisie - art. 7 ust. 1 pkt 2 stanowi, iż dzierżawę (najem, leasing) uznaje się za dostawę towarów pod warunkiem, iż umowa przewiduje, że w następstwie normalnych zdarzeń przewidzianych tą umową lub z chwilą zapłaty ostatniej raty zostanie przeniesione prawo własności. Zatem, jeżeli umowa dzierżawy nie zawiera takiego warunku, tego typu czynność stanowi świadczenie usług - opodatkowane podatkiem VAT (jednocześnie w odniesieniu do beneficjenta czynność ta nie podlega zwolnieniu od opodatkowania na podstawie innych przepisów).

W związku z powyższym w tej sytuacji podatnikowi VAT - Gminie X - przysługuje prawo do odliczenia VAT związanego z inwestycją i VAT nie może być wydatkiem kwalifikowalnym.

Pytanie: *Gmina X zamierza ubiegać się o dofinansowanie projektu budowy kanalizacji sanitarnej na terenie miasta X. Po zrealizowaniu inwestycji wybudowaną kanalizację gmina X zamierza przekazać nieodpłatnie spółce komunalnej. Czy gmina może zrobić to w formie nieodpłatnego użytkowania, czy w formie użyczenia, tak aby w tej sytuacji koszt z tytułu podatku VAT mógł być uznany za wydatek kwalifikowalny?*

Odpowiedź: Z uchwały SN z dnia 20 października 2010 r. (sygn. akt III CZP 70/10) wynika, że umowa nieodpłatnego obciążania nieruchomości należącej do gminnego zasobu nieruchomości użytkowaniem na rzecz samorządowej osoby prawnej jest nieważna. W uchwale tej SN dokonuje również wykładni art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (u.g.n) i stwierdza co następuje: „wnioski wynikające z wykładni art. 14 ust. 2 u.g.n., dokonanej z uwzględnieniem zasad obrotu nieruchomościami skarbowymi i samorządowymi przemawiają za

przyjęciem, że z przytoczonego przepisu wynika a contrario norma zakazująca obciążania nieruchomości skarbowych i samorządowych nieodpłatnym użytkowaniem na rzecz podmiotów innych niż Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.”

Nie ulega wątpliwości, że należy odróżniać użytkowanie (jako jedno z ograniczonych praw rzeczowych), mogące mieć charakter odpłatny i nieodpłatny, od umowy użyczenia której cechą nieodłączną jest jej nieodpłatność. Tym bardziej, w opinii IZ PO liŚ, ww. uchwała SN nie może mieć zastosowania do kwestii użyczenia majątku ruchomego wytworzonego w projekcie przez gminę.

Podkreślenia wymaga również fakt, że art. 49 Kodeksu cywilnego wprowadza wyjątek od zasady *superficies solo cedit* wyrażonej w art. 48 k.c. i stanowi, że urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej oraz inne urządzenia podobne nie należą do części składowych nieruchomości, jeżeli wchodzą w skład przedsiębiorstwa. Oznacza to, że w przypadku sieci wodno-kanalizacyjnej nie stanowi ona części składowej nieruchomości, ale jest traktowana jako odrębna rzecz ruchoma, będące częścią składową przedsiębiorstwa jako zorganizowanego kompleksu majątkowego w rozumieniu art. 55¹ k.c. W ślad za komentarzem do art. 49 k.c. należy stwierdzić, że „użyte w art. 49 k.c. sformułowanie "wchodzi w skład przedsiębiorstwa" oznacza konieczność dysponowania przez prowadzącego przedsiębiorstwo jakimkolwiek tytułem prawnym (a nie tylko własnością) do korzystania z tych urządzeń, przy czym tytułu tego nie uzyskuje na podstawie art. 49 k.c., lecz w oparciu o konkretne zdarzenie prawne, na podstawie którego przedsiębiorstwo przesyłowe może korzystać z danego urządzenia, np. umowa leasingu, względnie na podstawie umowy przeniesienia własności zawartej między osobą, która dane urządzenie sfinansowała, a przedsiębiorstwem przesyłowym, o charakterze odpłatnym lub nieodpłatnym (G. Bieniek, Glosa do uchwały SN z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02, Rejent 2003, nr 3, s. 122).”

Gmina będąca beneficjentem może przekazać nieodpłatnie infrastrukturę, powstałą w wyniku realizacji projektu PO liŚ (sieć wodno-kanalizacyjną), bez przekazywania nieruchomości na której ta sieć się znajduje. Nie ma bowiem podstaw do tego, aby odmówić gminom prawa do zawierania ze spółką komunalną umów użyczenia wytworzonej w projekcie infrastruktury ruchomej.

W związku z powyższym należy wskazać, że w przypadku użyczenia infrastruktury projektu przez gminę spółce komunalnej zastosowanie będą mieć postanowienia Wytocznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ (podrozdział 6.7 pkt 8), zgodnie z którymi w przypadku niektórych umów użyczenia, gdzie będzie pewność spełnienia takich warunków jak:

- podatnik (gmina) od samego początku nie przewiduje odpłatnego udostępnienia składników majątkowych (np. poprzez ich najem, dzierżawę, wniesienie aportem) i działalność podatnika w zakresie składników majątkowych wytworzonych w związku z realizacją projektu FS lub EFRR nie jest związana z pobieraniem przez niego określonej formy wynagrodzenia,
- faktyczny użytkownik majątku użyczonego przez gminę (np. zakład budżetowy lub spółka komunalna) nie będzie go wykorzystywał do wykonywania czynności odpłatnych w imieniu gminy,

nie będzie służyło gminie prawo do odliczeń przy nabyciu składników majątkowych, a tym samym, VAT będzie mógł stanowić wydatek kwalifikowalny.

Pytanie: *Państwowa uczelnia wyższa w X posiadająca obiekty zabytkowe zamierza wystąpić z wnioskiem o środki w ramach PO liŚ. Zgodnie z postanowieniami Wytocznych podatek VAT, którego nie można odliczyć, gdy zakup służy działalności opodatkowanej i zwolnionej, nie może być uznany za wydatek kwalifikowalny. Zdaniem Beneficjenta wprowadzenie takiego zapisu nie ma uzasadnienia w świetle brzmienia art. 7 ust. 1 lit. d rozporządzenia 1080/2006 PE i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz postanowień Podrozdziału 5.15 Krajowych wytycznych dotyczących kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Ponadto zgodnie z art. 90 ustawy o podatku od towarów i usług, w przypadku zakupów służących działalności opodatkowanej i zwolnionej Beneficjent ma prawo odliczyć tylko część podatku, zgodnie z przyjętym współczynnikiem sprzedaży, który w 2007 r. wyniósł 35%. Zdaniem Beneficjenta 65% podatku VAT powinno stanowić koszt kwalifikowalny, następnie w przypadku uzyskania możliwości odzyskania podatku VAT w wysokości wyższej, niż zakładana pierwotnie Beneficjent zwróci środki w odpowiedniej wysokości.*

Odpowiedź: Zasady kwalifikowania podatku od towarów i usług (dalej VAT) w projektach współfinansowanych w ramach PO LiŚ są określone w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1084/2006, w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1080/2006 oraz w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO LiŚ (dalej Wytyczne) wydanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Wytyczne są zgodne z Krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013 wydanymi również przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

Zgodnie z art. 3 lit. e rozporządzenia 1084/2006 oraz art. 7 ust. 1 lit. d rozporządzenia 1080/2006 VAT podlegający zwrotowi nie jest kwalifikowalny do wsparcia z Funduszu Spójności oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W Podrozdziale 6.6 Wytycznych doprecyzowano jakie warunki powinny być spełnione, aby VAT mógł być uznany za wydatek kwalifikowalny. Zgodnie z Wytycznymi VAT może być uznany za kwalifikowalny tylko i wyłącznie wówczas, gdy beneficjentowi, zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług, nie przysługuje prawo (czyli beneficjent nie ma prawnych możliwości) do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego lub ubiegania się o zwrot VAT. Posiadanie ww. prawa (potencjalnej prawnej możliwości) wyklucza uznanie wydatku na VAT za kwalifikowalny, nawet jeśli faktycznie zwrot/odliczenie nie nastąpił/o, np. ze względu na nie podjęcie przez beneficjenta czynności zmierzających do realizacji tego prawa. W dalszej części Podrozdziału 6.6 Wytyczne stanowią, iż w przypadku rozliczania VAT tzw. współczynnikiem sprzedaży, a więc w przypadku, gdy zakup służy zarówno działalności opodatkowanej jak i zwolnionej, VAT nie będzie mógł być uznany za wydatek kwalifikowalny.

W opinii IZ PO LiŚ Wytyczne są zgodne z przepisami rozporządzenia 1084/2006 i nie wprowadzają dodatkowych restrykcji związanych z kwalifikowalnością VAT. Zasady przedstawione w Podrozdziale 6.6 Wytycznych określają jedynie, w jaki sposób ogólna zasada zawarta w rozporządzeniu 1084/2006 powinna być stosowana w praktyce, mając na uwadze krajowe uwarunkowania prawne. Zgodnie z pismem Beneficjenta ostateczny współczynnik sprzedaży dla Państwowej uczelni wyższej w X za rok 2007 wyniósł 35%. Mając na uwadze przepisy art. 90 ustawy o podatku od towarów i usług oznacza to, iż 65% VAT naliczonego z tytułu każdego zakupu służącego sprzedaży mieszanej (a więc zarówno wykonywaniu czynności, w związku z którymi przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego, jak i czynności w związku z którymi takie prawo nie przysługuje) dokonanego w 2008 r. nie będzie podlegała odliczeniu w 2008 r. – a więc powinna istnieć możliwość uznania tej części za wydatek kwalifikowalny.

Założmy, iż przyjęlibyśmy takie rozwiązanie. Beneficjent uznałby za kwalifikowalne 65% VAT z tytułu każdego zakupu związanego z realizacją projektu, kwoty te zostałyby uwzględniane we wnioskach beneficjenta o płatność, które po odpowiednim zagregowaniu zostałyby przedłożone Instytucji Certyfikującej, a następnie przekazane do KE. Założmy również, iż rzeczywisty współczynnik sprzedaży obliczony w roku 2008 dla zakończonego roku 2007 wyniósłby 40% (a więc 60% podatku VAT nie podlegałoby odliczeniu). Zgodnie z art. 91 ustawy o podatku od towarów i usług, w takiej sytuacji, w 2009 r. należałoby dokonać odpowiedniej korekty kwoty podatku odliczonego. Po obliczeniu rzeczywistej struktury sprzedaży w roku 2007 beneficjent nabyłby prawo do zwrotu/odliczenia części podatku VAT, która zostałaby już uznana za wydatek kwalifikowalny i uwzględniona we wniosku o płatność. Zgodnie z art. 91 ustawy o podatku od towarów i usług, korekta ta, w przypadku środków trwałych o wartości wyższej niż 15.000 zł, dokonywana jest w okresie 5 lat, a w przypadku nieruchomości w okresie 10 lat, licząc począwszy od roku, w którym zostały oddane do użytkowania. Zatem, w momencie nabycia przez beneficjenta prawa do odliczenia/zwrotu części naliczonego podatku od towarów i usług, w odniesieniu do tej części przestałyby istnieć przesłanki kwalifikowalności, a przecież wydatek ten zostałby już wcześniej uznany za wydatek kwalifikowalny i w konsekwencji uwzględniony we wniosku o płatność. W rezultacie, we wnioskach o płatność poświadczane zostałyby jako kwalifikowalne wydatki, które finalnie okazały się częściowo wydatkami niekwalifikowalnymi.

Mając na uwadze, iż zgodnie z art. 2 pkt 7 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 nieprawidłowość jest to „jakiegokolwiek naruszenie przepisu prawa wspólnotowego wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego, które powoduje lub mogłoby spowodować szkodę w budżecie ogólnym Unii Europejskiej w drodze finansowania nieuzasadnionego wydatku z budżetu ogólnego”, w

opisanym powyżej przypadku mamy do czynienia z nieprawidłowością. Dodatkowo, należy podkreślić, iż jest to sytuacja, której ryzyko wystąpienia z dużym prawdopodobieństwem można przewidzieć na etapie deklarowania wydatku jako kwalifikowalny. W opinii IZ PO liŚ, na dzień składania wniosku o płatność nie można jednoznacznie stwierdzić, iż VAT deklarowany jako kwalifikowalny nie będzie podlegał zwrotowi. Coroczne zmiany współczynnika sprzedaży są bowiem wpisane w system rozliczeń przewidziany w art. 90 i art. 91 ustawy o podatku od towarów i usług.

Zgodnie z art. 211 ust. 1 ustawy o finansach publicznych część podatku VAT (poniesiona ze środków otrzymanych w formie zaliczki bądź zrefundowana w ramach wniosku o płatność pośrednią), w odniesieniu do której beneficjent nabył prawo do odliczenia, powinna zostać zwrócona wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Zwrócona kwota nie może być ponownie wykorzystana na projekt, którego dotyczy. Zatem, w takim przypadku, kwoty uznane za nieprawidłowości pomniejszyłyby kwotę maksymalnych wydatków kwalifikowalnych w ramach danego projektu.

Jednocześnie pragnę zwrócić uwagę, iż przyjęcie propozycji Beneficjenta doprowadziłoby do konieczności stworzenia dodatkowego systemu kontroli, którego zadaniem byłoby zapewnienie, że część VAT, w odniesieniu do której beneficjent nabył prawo do odliczenia, została zwrócona wraz z odsetkami. Ponadto, system zarządzania i kontroli PO liŚ przewiduje możliwość prowadzenia kontroli projektu jedynie w okresie realizacji projektu oraz w okresie trwałości projektu, a więc w okresie do 5 lat od zakończenia realizacji projektu. Tymczasem, obowiązek dokonywania korekty podatku naliczonego w przypadku zakupu nieruchomości obejmuje okres 10 lat. Przyjęcie propozycji przedstawionej przez Beneficjenta wiązałoby się zatem z koniecznością prowadzenia kontroli niektórych projektów w okresie dłuższym o 5 lat od okresu zakładanego. Taka sytuacja spowodowałaby dodatkową komplikację systemu kontroli realizacji PO liŚ, a jednocześnie wiązałaby się z koniecznością poniesienia dodatkowych znacznych kosztów utrzymania tego systemu. Ponadto, okres w którym mogłaby wystąpić konieczność dokonywania korekt przekraczałaby znacznie termin zamknięcia PO liŚ, co mogłoby spowodować trudności w zamknięciu programu operacyjnego.

Należy podkreślić, iż zadaniem IZ PO liŚ jest zapewnienie sprawnego oraz maksymalnie prostego i przejrzystego systemu realizacji i kontroli dla całego PO liŚ, a jednocześnie zapewnienie, aby system ten był zgodny z odpowiednimi przepisami. W opinii IZ PO liŚ dodatkowe koszty związane z ewentualną komplikacją systemu kontroli są niewspółmierne do ewentualnych korzyści dla nielicznej grupy projektów, które mogłyby być osiągnięte przy wprowadzeniu zaproponowanej przez Państwa metody rozliczeń.

Należy również zwrócić uwagę, iż zasady dotyczące kwalifikowania wydatków określone w Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ są znacznie bardziej liberalne niż zasady, które obowiązują przy wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności z okresu programowania 2004-2006 i zostały przygotowane w taki sposób, aby umożliwić uznanie za kwalifikowalne praktycznie wszystkich uzasadnionych wydatków związanych z realizacją projektu. Jednakże, zgodnie z art. 26 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju to do kompetencji instytucji zarządzającej należy określenie zasad kwalifikowania wydatków w ramach danego programu operacyjnego. Zatem również w kompetencji Instytucji Zarządzającej jest uznanie pewnych wydatków za niekwalifikowalne.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, iż w opinii IZ PO liŚ, nie ma możliwości uznania za kwalifikowalny podatku VAT rozliczanego za pomocą współczynnika sprzedaży.

Pytanie: *Czy możliwość uzyskiwania dochodów przez parki narodowe wpływa na brak możliwości kwalifikowania VAT w projekcie? Czy wystarczające jest oświadczenie beneficjenta w tym zakresie?*

Odpowiedź: W przypadku, gdy instytucja oceniająca wydatki ma wątpliwości co do kwalifikowalności VAT lub ma informacje, z których wynika, że beneficjent ma prawo do odliczeń lub zwrotu VAT, to nie może nadal kwalifikować VAT tylko na podstawie oświadczenia beneficjenta o możliwości lub braku możliwości odzyskania VAT. Sytuacja beneficjenta powinna być analizowana przez IW, przy uwzględnieniu postanowień podrozdziału 6.7 Wytycznych, w szczególności pkt 6. Natomiast zgodnie z podrozdziałem 6.7 pkt 2 w sytuacjach mogących budzić wątpliwości zaleca się, aby beneficjent przedłożył interpretację organu podatkowego, która potwierdzi brak prawa do odliczeń lub zwrotu VAT

PODROZDZIAŁ 6.8 – Niezbędne opłaty i inne obciążenia

Pytanie: *Kontrakt realizowany jest zgodnie z warunkami kontraktowymi FIDIC. W przeprowadzonej procedurze przetargowej koszty ubezpieczenia, gwarancji były uwzględnione (wykonawcy składając oferty wskazali ich wysokość). Jednak we wniosku o dofinansowanie ani w umowie nie ma wyszczególnionych kosztów w zakresie ubezpieczeń i gwarancji. Czy koszty te mogą być uznane za kwalifikowane (zgodnie z załącznikiem nr 1 nie ma obowiązku wykazywania ich we wniosku i umowie)? Czy należy w dokumentacji wniosku o płatność wskazywać kategorię z Wytocznych rozdz.6.8 Niezbędne opłaty i inne obciążenia, pomimo nie wyodrębniania ww. wydatków we wniosku o dofinansowanie?*

Odpowiedź: Wydatki poniesione na obowiązkowe ubezpieczenia i gwarancje mogą być uznane za kwalifikowalne zgodnie z podrozdziałem 6.8 Wytocznych. Powinny być wykazane we wniosku o płatność w kategorii, w związku z którą zostały poniesione, w tym przypadku w ramach kategorii „roboty budowlane”. Zatem nie ma potrzeby wskazania tych wydatków wprost we wniosku i w umowie o dofinansowanie.

PODROZDZIAŁ 6.9 – Inne kategorie wydatków

Pytanie: *Prośba o interpretację zasad kwalifikowania kosztów osobowych osób zajmujących się bezpośrednią realizacją projektu, których poniesienie jest niezbędne dla realizacji założonych celów projektu. Czy specjaliści zatrudnieni u beneficjenta będą mogli podjąć obowiązki w projekcie na podstawie umowy o pracę lub umów o dzieło/zlecenia?*

Odpowiedź: W odniesieniu do kategorii wydatków wykraczających poza opisane w Podrozdziałach 6.1-6.8 i 6.11-6.12, w przypadku, gdy beneficjent samodzielnie wykonuje całość lub część prac związanych z realizacją przedmiotu projektu, postanowienia pkt 3 i 4 Podrozdziału 6.4 (Roboty budowlane) stosuje się odpowiednio. W takim przypadku postanowień Podrozdziału 6.4 pkt 5 nie stosuje się. Oznacza to m.in. że do wydatków na wynagrodzenie własnych pracowników beneficjenta, którzy wykonują prace związane z realizacją przedmiotu projektu mają zastosowanie zasady określone w podrozdziale 6.2 pkt 3 ww. Wytocznych (wydatki osobowe). W szczególności wydatki osobowe mogą stanowić wydatek kwalifikowalny w proporcji, w jakiej dany pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją przedmiotu projektu. Ponadto, zakres zadań danego pracownika w związku z realizacją projektu, jak również informacja na temat proporcji, w jakiej pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją projektu w odniesieniu do pozostałych zadań, powinny być zawarte w opisie stanowiska lub zakresie obowiązków (dokumenty te powinny być podpisane przez pracownika i pracodawcę). Dodatkowo, podczas kontroli danego projektu przeprowadzanej przez uprawnioną instytucję beneficjent powinien przedstawić dokumenty potwierdzające, iż dana osoba wykonywała, w określonym zakresie, prace związane z przygotowaniem lub realizacją projektu w ramach PO liŚ (np. poprzez przedstawienie dokumentów przygotowanych przez daną osobę). Dla celów kontroli zaleca się prowadzenie ewidencji spraw, którymi dany pracownik zajmował się w danych okresach miesięcznych.

W przypadku pracowników zaangażowanych jednocześnie w „zarządzanie projektem” oraz w realizację przedmiotu projektu, zakres obowiązków/opis stanowiska powinien zawierać zarówno:

- ✓ informację nt. proporcji w jakiej pracownik poświęca swój czas na działania związane z realizacją projektu w odniesieniu do pozostałych zadań jak i
- ✓ informację nt. proporcji, w jakiej dany pracownik zajmuje się zarządzaniem projektem, a w jakiej wykonywaniem projektu, gdyż będzie to decydowało o tym jaka część wydatku będzie uwzględniona w wydatkach limitowanych, a jaka w wydatkach nielimitowanych.

Zgodnie z podrozdziałem 6.2 pkt 3 lit. n Wytycznych za niekwalifikowane w ramach wydatków na zarządzanie projektem uznane zostaną wydatki poniesione w związku z zawarciem umów cywilnoprawnych zawieranych przez beneficjenta z własnymi pracownikami. W wyjątkowych przypadkach ww. wydatki mogą być uznane za kwalifikowalne, jeżeli dotyczą incydentalnego zaangażowania ekspertów będących pracownikami beneficjenta w zadania związane z realizacją PO IiŚ, a za zgodą właściwej IP także w innych sytuacjach, jeżeli są zgodne z prawem, w tym w szczególności z prawem pracy, ustawą Pzp oraz są zgodne z wymogami określonymi w Podrozdziale 5.5 (Zgodność z przepisami prawa). W pozostałych przypadkach, zadania związane z realizacją PO IiŚ powinny być uwzględnione w zakresie obowiązków danego pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę albo mianowania.

Pytanie: *Prośba o interpretację kwalifikowalności wydatków związanych z zatrudnieniem własnych pracowników, wykonujących zadania z zakresu przedmiotu projektu, w sytuacji, gdy ich procentowy udział w całości kosztów projektu jest większy niż określony progowo w Wytycznych.*

Odpowiedź: Zgodnie z postanowieniami podrozdziału 6.2 *Wytycznych* pod pojęciem wydatków związanych z zarządzaniem projektem należy rozumieć wydatki poniesione przez beneficjenta na niezbędne działania towarzyszące realizacji projektu (...), które nie są działaniami związanymi z przygotowaniem projektu, o których mowa w podrozdziale 6.1 *Wytycznych*. Ponadto należy wskazać, że limit wydatków określony w podrozdziale 6.2 *Wytycznych* dotyczy jedynie wydatków związanych z zarządzaniem projektem. W przypadku, gdy całość lub część projektu jest realizowana „siłami własnymi” beneficjenta, wydatki na wynagrodzenia pracowników beneficjenta, w proporcji w jakiej wykonują oni zadania związane ściśle z realizacją przedmiotu projektu, nie stanowią wydatków związanych z zarządzaniem projektem i w konsekwencji nie są wliczane do łącznej kwoty wydatków kwalifikowalnych związanych z zarządzaniem projektem. W takim przypadku, podobnie jak w odniesieniu do wydatków opisanych w podrozdziale 6.4 pkt 4 („Budowa i montaż”) *Wytycznych*, postanowienia podrozdziału 6.2 pkt 3 („Wydatki osobowe”) *Wytycznych*, dotyczące wynagrodzeń pracowników beneficjenta, stosuje się odpowiednio. Przykładowo, w przypadku projektów realizowanych w ramach działania 11.1 „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym”, polegających na digitalizacji zbiorów bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych, wydatki na wynagrodzenie własnych pracowników beneficjenta, zatrudnionych bądź oddelegowanych do realizacji zadań polegających na faktycznym przetworzeniu posiadanych zbiorów w postaci cyfrową, nie stanowią wydatków związanych z zarządzaniem projektem. Natomiast beneficjent jest zobowiązany do przedstawienia dokumentów potwierdzających, iż dana osoba wykonywała, w określonym zakresie, pracę związaną z realizacją projektu (patrz podrozdział 6.2 pkt 3).

Pytanie: *Czy wydatek poniesiony na wynajem pomieszczeń, do których szkoła (uczniowie) będzie/będą przenosić się na czas rozbudowy i modernizacji budynku, można uznać za kwalifikowany?*

Odpowiedź: Pytanie dotyczy w zasadzie kwalifikowalności projektu i jego zakresu a nie kwalifikowalności wydatków. Zakres projektu, który może uzyskać dofinansowanie w ramach PO IiŚ powinien wynikać z SZOP.

Można rozważyć uznanie tego wydatku za kwalifikowalny, jeżeli kwalifikowalność wynajęcia innego budynku na potrzeby szkoły na czas remontu, jest zgodna (a przynajmniej nie narusza postanowień SZOP i Programu) **oraz** ww. zakres został wpisany i odpowiednio uzasadniony we wniosku o dofinansowanie. W takiej sytuacji wydatki tego typu będą stanowiły "inną kategorię wydatku" zgodnie z Podrozdziałem 6.9 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*.

Natomiast to czy uznać taki zakres za kwalifikowalny należy do oceny Instytucji oceniającej wniosek o dofinansowanie. Jeśli zakres taki nie będzie opisany we wniosku o dofinansowanie i nie znajdzie odzwierciedlenia w umowie o dofinansowanie, nie powinien być uznany za kwalifikowalny.

Zgodnie z podrozdziałem 6.2 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ* (Zarządzanie projektem) pod pojęciem wydatków związanych z zarządzaniem projektem należy rozumieć wydatki poniesione przez beneficjenta na niezbędne działania towarzyszące realizacji projektu. W tym konkretnym przypadku, można wnioskować, że wynajęcie przez beneficjenta innego

budynku, do którego przeniesie się szkoła na czas remontu, nie jest działaniem towarzyszącym realizacji projektu. W związku z powyższym wydatku tego nie można zakwalifikować do kategorii "zarządzanie projektem".

Pytanie: *Wnioskodawca (nadleśnictwo) w ramach projektu będzie organizować cykl szkoleń dla dzieci; posiada własną bazę szkoleniową i sale wykładowe (od wielu lat organizuje Zieloną szkołę itp.). W jaki sposób mógłby rozliczyć wydatek związany z wykorzystaniem własnej bazy noclegowej? Czy tylko „po kosztach” tj. prąd, woda itp. i taki wydatek, byłby zrefundowany w ramach projektu? Czy mogłoby to tylko stanowić wkład własny - niepieniężny?*

Odpowiedź: W opisanym przypadku, wydatek związany z wykorzystaniem własnej bazy noclegowej powinien być rozliczony na podstawie rzeczywiście poniesionych wydatków, zgodnie z zasadami określonymi w podrozdziale 6.2 pkt 2 *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ* (koszty ogólne) tj. np. jako wydatki na doprowadzenie wody, odprowadzenie ścieków, ewentualnie sprzątanie itp. Jednak wydatki te nie powinny być ujęte w kategorii wydatków "Zarządzanie projektem" (a więc nie ma do nich zastosowania limit), gdyż służą do realizacji głównego przedmiotu projektu. Powinny być więc ujęte w odpowiedniej kategorii wydatków zgodnie z opisem projektu, np. "organizacja szkoleń".

Na pewno nie jest to wkład niepieniężny, gdyż zgodnie z Wytycznymi jako wkład niepieniężny może być wniesione tylko prawo własności lub prawo użytkowania wieczystego nieruchomości. Ponadto, realizacja projektu nie powoduje zmiany przeznaczenia wyposażenia, sprzętu, czy też bazy noclegowej - vide podrozdział 5.2.1 pkt 3 ww. *Wytycznych*.

Powyższy wydatek może być uznany za kwalifikowalny zgodnie z podrozdziałem 6.9 ww. *Wytycznych*, a więc jako "inna kategoria wydatków" o ile zostanie ujęty we wniosku o dofinansowanie i wskazany w umowie o dofinansowanie w zał. 5 "opis projektu".

INNE

Pytanie: *Czy wydatki poniesione na wykonanie Rezultatów Studium Wykonalności oraz Studium Wykonalności w języku angielskim mogą być uznane za kwalifikowalne?*

Odpowiedź: Wydatki poniesione na wykonanie Rezultatów Studium Wykonalności oraz Studium Wykonalności w języku angielskim mogą być uznane za kwalifikowalne.

W przypadku uznania za kwalifikowalny wydatku poniesionego na przetłumaczenie dokumentów niezbędnych do przygotowania dokumentacji związanej z projektem, możliwe są następujące sytuacje:

- w przypadku, gdy wydatek taki będzie poniesiony przez beneficjenta projektu inwestycyjnego, to należy on do kategorii „Przygotowanie projektu” (podrozdział 6.1 *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ*);
- w przypadku, gdy wydatek taki będzie poniesiony przez instytucję oceniającą na etapie oceny wniosków, to może on być sfinansowany w ramach XIV i XV priorytetu POIiŚ (podrozdział 6.12 sekcja 2 lub sekcja 4 ww. *Wytycznych*);
- w przypadku, gdy wydatek taki będzie poniesiony przez GDDKiA lub PKP PLK S.A., które jako jedyni beneficjenci mogą korzystać ze wsparcia w ramach XIV i XV priorytetu POIiŚ, to wydatek ten powinien być sfinansowany w ramach projektu inwestycyjnego w kategorii „Przygotowanie projektu”.

Pytanie: *Prośba o wyjaśnienia dotyczące dokonywania płatności z rachunków zaliczkowych. Jak należy postąpić w sytuacji, gdy beneficjent musi dokonać płatności za fakturę, która jedynie w części dotyczy zadań kwalifikowalnych w ramach projektu.*

Odpowiedź: Ogólną zasadą jest, że środki na rachunku zaliczkowym powinny być wykorzystywane tylko na pokrycie wydatków kwalifikowalnych.

W sytuacji, gdy beneficjent musi dokonać płatności za fakturę, która jedynie w części dotyczy zadań kwalifikowalnych w ramach projektu można przyjąć trzy sposoby postępowania:

- 1) beneficjent dokonuje płatności za fakturę w części kwalifikowalnej – z rachunku zaliczkowego, natomiast za część niekwalifikowalną dokonuje płatności z innego rachunku ze środków własnych. Należy podkreślić, że jest to forma płatności preferowana przez IZ PO liŚ, ze względu na przejrzystość przepływów na rachunku zaliczkowym i bez wątpienia ułatwi IW weryfikację wniosków o rozliczenie zaliczki.
- 2) beneficjent przekazuje równowartość kwoty do zapłaty w części niekwalifikowanej na rachunek wskazany w umowie o dofinansowanie służący do obsługi zaliczki, a następnie w tym samym dniu lub później dokonuje płatności na rzecz wykonawcy płatności jednym przelewem z rachunku zaliczkowego.

Przy wniosku o rozliczenie zaliczki należy dodatkowo przedłożyć wyciągi bankowe potwierdzające zasilenie rachunku zaliczkowego. Należy również podkreślić, że w takiej sytuacji wszystkie odsetki naliczone na rachunku zaliczkowym powinny być zadeklarowane i pomniejszają kwotę dofinansowania wypłacanego beneficjentowi przy kolejnym wniosku o płatność.

- 3) jako rozwiązanie dopuszczalne, ale nie zalecane – beneficjent posiadając środki na rachunku zaliczkowym, dokonuje płatności za fakturę kwalifikowalną częściowo lub w całości ze środków własnych, a następnie „refunduje” kwalifikowalną część faktury, przelewając środki z rachunku zaliczkowego na rachunek własny.

W takiej sytuacji przy wniosku o rozliczenie zaliczki należy załączyć standardowe dokumenty potwierdzające poniesienie wydatku oraz potwierdzenie dokonania przelewu z rachunku zaliczkowego na rachunek środków własnych. Należy przy tym zapewnić odpowiednią ścieżkę audytu, w tym w szczególności z dokumentu potwierdzającego dokonanie przelewu z rachunku zaliczkowego powinna jasno wynikać przyczyna przelewu, tj. powinna być jasna informacja, że „refundacja” dotyczy konkretnego wydatku dokonanego ze środków własnych.

Nieprawidłowy sposób dokonywania płatności z rachunku zaliczkowego

Postępowanie polegające na tym, że beneficjent najpierw dokona płatności z rachunku zaliczkowego za niekwalifikowalną część faktury, a następnie uzupełni ten rachunek równowartością wydatku niekwalifikowanego nie jest właściwe.

W takiej sytuacji, beneficjent jest zobowiązany zwrócić na rachunek zaliczkowy zarówno kwotę dotyczącą wydatków niekwalifikowalnych jak i odsetki, które powinny być naliczone od tej kwoty zgodnie z umową o prowadzenie rachunku bankowego w okresie od dokonania płatności za wydatki niekwalifikowalne do dokonania zwrotu tej kwoty ze środków własnych beneficjenta na rachunek zaliczkowy.

Pytanie: *Jakie rodzaje wydatków można zawrzeć w kategorii „wydatków nieprzewidzianych”? Zgodnie z obowiązującym zapisem praktycznie każdy wydatek można uznać za „wydatek nieprzewidziany”, jeżeli jego poniesienie zostało spowodowane zmianą warunków realizacji projektu, a tym samym kategoria „wydatków nieprzewidzianych” stanowi rodzaj „rezerwy zabezpieczającej”.*

Odpowiedź: „Wydatki nieprzewidziane” jest to rezerwa finansowa projektu i nie stanowi odrębnej kategorii wydatków w rozumieniu *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*. Jest jedynie pozycją we wniosku o dofinansowanie, pozwalającą na podpisywanie umowy o dofinansowanie na kwotę wyższą niż wynika to z oszacowań zawartych w kosztorysie w momencie składania wniosku. Każdy wydatek po poniesieniu musi być przyporządkowany do jednej z kategorii z Wytycznych i nie mogą być to „nieprzewidziane wydatki”

Dodatkowo, należy podkreślić, że podział na kategorie wydatków wskazany we wniosku o dofinansowanie, z wyjątkiem kategorii, dla których ustalono limity wydatków (vide Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ), ma charakter orientacyjny. Zatem, przykładowo:

wydatkowanie większej niż wskazano we wniosku o dofinansowanie kwoty w „roboty budowlane” a mniejszej w kategorii „przygotowanie projektu” nie powoduje żadnych konsekwencji. Podobnie, kwoty zamieszczone w pozycji „Nieprzewidziane wydatki”, mogą być poniesione w jakiegokolwiek kategorii wydatków (jeżeli respektowane są limity).

Rezerwa na „nieprzewidziane wydatki” może być wykorzystana m.in. na:

- przekroczenia planowanych wartości przetargów;
- roboty dodatkowe zgodne z zakresem projektu i z pzp;
- wyższe wynagrodzenie wykonawcy wynikające z klauzul waloryzacyjnych;
- ewentualny wzrost stawki VAT.

Uwzględnienie „nieprzewidzianych wydatków” w budżecie projektu nie oznacza, że można je wykorzystać na rozszerzenie zakresu projektu Tryb dokonywania zmian w projekcie jest opisany w umowie o dofinansowanie. Rozszerzenie zakresu projektu co do zasady nie powinno być akceptowane, a „oszczędności” powinny być alokowane na inne projekty.

Pytanie: *W jakim stopniu szczegółowości powinny być przedstawione we wniosku o dofinansowanie wydatki w ramach kategorii „Zarządzanie projektem” w zakresie działalności JRP?*

Odpowiedź: Wydatki w ramach kategorii „zarządzanie projektem” powinny być przedstawione we wniosku o dofinansowanie na tyle szczegółowo, aby instytucja oceniająca kwalifikowalność wydatku np. na etapie weryfikacji wniosku o płatność **nie miała wątpliwości co do uznania wydatku za mieszczący się w kwalifikowalnym zakresie projektu**. Zatem opis we wniosku o dofinansowanie powinien być na tyle szczegółowy, aby instytucja oceniająca wniosek nie miała wątpliwości jakie rodzaje zadań w kategorii „zarządzanie projektem” beneficjent będzie deklarował jako kwalifikowalne.

Nie ma natomiast wypracowanego jednego standardu szczegółowości. Przedstawiając wydatki we wniosku o dofinansowanie w ramach kategorii „zarządzanie projektem” należy kierować się podkategoriami w ramach „zarządzania projektem” określonymi w *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ*. Wskazówką może być taki stopień szczegółowości który pozwoliłby na wypełnienie załącznika nr 5 „Opis projektu” do umowy o dofinansowanie.

Pytanie: *Czy wydatek poniesiony przez beneficjenta na wynagrodzenie pracownika (wydatek kwalifikowany) może być potwierdzony we wniosku o płatność poprzez oświadczenie oraz opis stanowiska pracy danej osoby, czy konieczne jest także dołączenie karty czasu pracy pracownika?*

Odpowiedź: Wymogi odnośnie udokumentowania wydatków na wynagrodzenia zostały określone w instrukcji do wniosku beneficjenta o płatność (załącznik 3a do Wytycznych w zakresie sprawozdawczości POIiŚ, pkt IX 2.) Konieczne są:

- oświadczenie beneficjenta, że deklarowane wynagrodzenia są związane z pracą wykonywaną na rzecz projektu realizowanego w ramach POIiŚ,
- lista stanowisk pracy, w odniesieniu do których wynagrodzenia są deklarowane jako kwalifikowalne,
- wskazanie, w jakiej proporcji pracownik na danym stanowisku pracy poświęca swój czas na realizację zadań związanych z POIiŚ oraz ze wskazaniem kwalifikowalnej kwoty wynagrodzenia,
- lista płac,
- wyciągi bankowe,
- może zostać nałożony obowiązek przekazywania opisów stanowisk pracowników, których wynagrodzenia są finansowane w ramach projektu.

IZ PO IiŚ nie wymaga dołączania do wniosku o płatność karty czasu pracy pracownika.

Pytanie: *W odniesieniu do jakiej wartości jest liczony limit dla wykupu gruntów?*

Odpowiedź: Podczas kalkulacji limitów dotyczących zakupu nieruchomości, zarządzania projektem, wkładu niepieniężnego w celu wypełnienia „Opisu Projektu”, kwotą, którą należy przyjąć za punkt odniesienia jest **maksymalna kwota wydatków kwalifikowalnych wskazana w umowie o dofinansowanie** (a więc po uwzględnieniu luki finansowej).

Wypełniając wniosek o dofinansowanie, limity powinny być również zachowane w tabeli kosztów H.1 wniosku o dofinansowanie (tzw. koszty „przed luką”).

Pytanie: *Do faktur dołączono protokoły odbioru robót z ogólnym zapisem, nie precyzującym wykonanych robót. Brak możliwości zweryfikowania w protokole odbioru robót, jakiego konkretnie zakres rzeczowego dotyczy wydatek poświadczony fakturą. Czy brak możliwości porównania zakresu wykonanych prac z umową o dofinansowanie, oznacza niemożność kwalifikowania takiego wydatku?*

Odpowiedź: Aby wydatki na roboty mogły być uznane za kwalifikowalne w projekcie, beneficjent winien każdorazowo zadbać o jak największą precyzję zapisów protokołów. Przykładowo, oprócz nazwy przedmiotu odbioru oraz numeru Umowy z Wykonawcą, wskazane jest podawanie dodatkowo konkretnej pozycji przedmiotu odbioru w Harmonogramie do Umowy z Wykonawcą oraz wszystkich parametrów, umożliwiających potwierdzenie zgodności z opisem zadania z Harmonogramu Projektu (zał. 3 do umowy).

Pytanie: *Czy można uznać za kwalifikowalne wydatki poniesione na zakup nagród w konkursie zorganizowanym dla dzieci, jeśli jeszcze nie została uregulowana kwestia podatku dochodowego od tych nagród? Zakupu ww. nagród dokonano za pośrednictwem portalu allegro i zawarto umowy w formie pisemnej (wartość umowy powyżej 2 tys. zł).*

Odpowiedź: W przypadku wydatków poniesionych na zakup nagród dla dzieci przyznanych w ramach konkursu organizowanego przez IW, ocena kwalifikowalności powinna ograniczyć się wyłącznie do weryfikacji poprawności nabycia tych nagród, a nie poprawności przeprowadzenia i rozliczenia konkursu. Oznacza to, że należy zweryfikować czy proces nabycia nagród został przeprowadzony zgodnie z postanowieniami *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO liŚ*. Kwestia poprawności rozliczenia podatku dochodowego od nagród należy do organów podatkowych.

W przypadku braku pisemnej formy zawarcia umowy zakupu ww. nagród zastosowanie będzie mieć podrozdział 5.5 pkt 8 ww. *Wytycznych*. Oznacza to, że jeśli powszechnie przyjętą praktyką zakupów na allegro jest brak zawierania umów w formie pisemnej to wydatki poniesione na zakup nagród można uznać za kwalifikowalne, pod warunkiem, że beneficjent uprawdopodobni zawarcie umowy oraz potwierdzi zakres zamówienia. Niemniej jednak w przypadku dokonywania zakupów na allegro pojawiają się wątpliwości o poprawność przeprowadzenia rozeznania rynku, tzn. należy zweryfikować czy rozeznanie rynku zostało przeprowadzone w sposób przejrzysty i nie naruszający konkurencyjności, czy nie ograniczyło się wyłącznie do ofert zawartych na allegro, czy zostało odpowiednio udokumentowane.

Dodatkowo poważne wątpliwości budzi sama możliwość dokonywania zakupów na allegro przez instytucje publiczne. Wyjaśnienia wymaga na jakiej podstawie zaciągnięto zobowiązanie, tzn. czy IW ma kontro na allegro czy może pracownik licytował ze swojego konta, jeśli tak to na jakiej podstawie zaciągał zobowiązanie w imieniu instytucji.

Jak uniknąć podwójnego finansowania?

To że podwójne finansowanie projektów współfinansowanych w ramach PO liŚ jest zabronione nie budzi zwykle żadnych wątpliwości. Jednak bardzo często otrzymujemy sygnały zarówno od beneficjentów, jak również od instytucji pośredniczących i wdrażających, że właściwa interpretacja tego pojęcia przysparza pewnych trudności.

Ze względu na fakt, że podwójne finansowanie jest pojęciem dość szerokim i może występować na różnych etapach i w różnych obszarach realizacji projektu, dokładne określenie czym jest podwójne finansowanie jest niezbędne aby prawidłowo przygotować i realizować projekt.

Definicja

Zasada zakazu podwójnego finansowania została odzwierciedlona w obu rozporządzeniach wspólnotowych regulujących zasady wykorzystania środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w perspektywie 2007-2013.

Zgodnie z art. 54 ust. 5 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999¹ „Wydatki współfinansowane z funduszy nie otrzymują pomocy z innego wspólnotowego instrumentu finansowego.”

Natomiast zgodnie z art. 13 ust. 2 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonywania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999², instytucja zarządzająca ma zapewnić prowadzenie weryfikacji eliminujących możliwość równoległego finansowania wydatków z innych programów wspólnotowych lub krajowych lub w ramach innych okresów programowania.

Podstawowym dokumentem, który definiuje pojęcie podwójnego finansowania na poziomie krajowym są *Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ (dalej Wytyczne)*. Zakaz podwójnego finansowania jest jedną z ogólnych zasad kwalifikowania wydatków opisanych w *Wytycznych*.

Zgodnie z Wytycznymi **podwójne finansowanie** oznacza:

- w przypadku projektów niepodlegających zasadom pomocy publicznej - otrzymanie na dany projekt lub część projektu bezzwrotnej pomocy finansowej ze środków publicznych (krajowych lub wspólnotowych lub innych) w wysokości łącznie wyższej niż odpowiednio 100% wartości projektu lub 100 % części projektu;
- w przypadku projektów podlegających zasadom pomocy publicznej – otrzymanie na dany projekt pomocy wyższej niż maksymalna intensywność pomocy dla danego projektu;
- zadeklarowanie wydatku jako kwalifikowalnego w ramach dwóch wspólnotowych instrumentów finansowych.

Ponieważ w przypadku projektów pomocy publicznej mogą obowiązywać inne zasady, dalsza część artykułu odnosi się jedynie do projektów nie podlegających zasadom pomocy publicznej.

Co nie jest uważane za podwójne finansowanie?

❖ finansowanie wkładu własnego (w ramach wkładu publicznego) ze środków zarówno zwrotnych jak i bezzwrotnych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych przez beneficjenta (z zastrzeżeniem sytuacji, w której beneficjent jako wkład własny wnosi do projektu wkład niepieniężny, który był wcześniej współfinansowany z dotacji krajowych lub środków wspólnotowych – taka sytuacja będzie uznana za podwójne finansowanie)

WARTO ZAPAMIĘTAĆ !

- W przypadku finansowania wkładu własnego ze środków bezzwrotnych w umowie na podstawie której środki te są przekazywane należy wyraźnie zaznaczyć, że dotyczą finansowania wkładu własnego beneficjenta w dany projekt współfinansowany/który ubiega się o dofinansowanie w ramach PO IiŚ.
- W przeciwnym przypadku, jeśli beneficjent zadeklaruje jako kwalifikowalne w ramach PO IiŚ wydatki sfinansowane już ze środków otrzymanej dotacji może to zostać potraktowane jako podwójne finansowanie (szerzej na ten temat w dalszej części artykułu).

¹ Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006 r., str. 25.

² Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006 r., str. 1.

W przypadku **jednostek samorządu terytorialnego** oraz jednostek podległych Szczegółowy opis priorytetów POIiŚ wskazuje minimalny zakres finansowania wkładu własnego beneficjenta ze środków własnych. W takim przypadku, odpowiednia część wkładu własnego nie może być finansowana ze źródeł bezzwrotnych innych niż ze środków bezzwrotnych pozyskanych przez beneficjenta ze środków wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy celowych.

Zasady przedstawione powyżej ilustruje poniższy schemat:

Źródła finansowania całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu		
Wymagany wkład własny beneficjenta, na który składa się:		Dofinansowanie w ramach PO IiŚ
↓	↓	↓
Wkład własny finansowany ze środków własnych np. pożyczka z NFOSiGW, która nie podlega umorzeniu 5%*	Wkład własny pozyskany z innych źródeł, np. umarzalna pożyczka z NFOŚiGW 10 %	Dofinansowanie w wysokości np. 85% wydatków kwalifikowalnych

*Obowiązkowy, jeżeli jest to wymagane zgodnie ze Szczegółowym opisem priorytetów

❖ pozyskanie środków na prefinansowanie wkładu wspólnotowego w formie kredytu lub pożyczki, pod warunkiem, iż nie zostaną umorzone. W przypadku umorzenia części bądź całości kredytu lub pożyczki, podwójne finansowanie stanowi kwota, która została umorzona.

Co jest podwójnym finansowaniem?

Podwójne finansowanie może występować w różnych obszarach i na różnych etapach realizacji projektu.

Podwójnym finansowaniem jest w szczególności:

❖ **zrefundowanie tego samego wydatku w ramach dwóch różnych projektów** współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych lub FS lub innego wspólnotowego instrumentu finansowego

PRZYKŁAD 1

▪ Beneficjent sfinansował dokumentację techniczną niezbędną do realizacji projektu drogowego ze środków specjalnego instrumentu finansowego dla sieci transeuropejskich. Poziom dofinansowania wyniósł 50%, pozostałe wydatki beneficjent pokrył ze środków własnych. Przy składaniu wniosku o dofinansowanie w ramach PO IiŚ może liczyć na dofinansowanie w wysokości 85%.

▪ Niezależnie od stopy dofinansowania, którą beneficjent uzyskał w ramach TEN-T, beneficjent nie może uwzględnić jako kwalifikowalnych w ramach PO IiŚ, wydatków zadeklarowanych już wcześniej jako kwalifikowalne w ramach TEN-T.

PRZYKŁAD 2

▪ Przygotowanie dokumentacji dla projektu, który ubiega się o dofinansowanie w ramach PO IiŚ zostało sfinansowane w ramach projektu pomocy technicznej ze środków funduszy strukturalnych lub Funduszu Spójności w perspektywie 2004-2006.

▪ W przypadku, gdyby beneficjent uznał za kwalifikowalne w ramach PO IiŚ wydatki na przygotowanie dokumentacji, które wcześniej zostały zadeklarowane jako kwalifikowalne w projekcie pomocy technicznej to stanowiłoby to podwójne finansowanie.

❖ **zrefundowanie poniesionego VAT ze środków funduszy strukturalnych lub FS, a następnie odzyskanie tego podatku ze środków budżetu państwa w oparciu o ustawę o VAT**

W tej sytuacji dodatkowo zostaną naruszone zasady dotyczące kwalifikowalności VAT

❖ **zakupienie środka trwałego z udziałem dotacji krajowej z wyłączeniem dotacji na pokrycie wkładu własnego (w ramach wkładu publicznego), a następnie zadeklarowanie jako kwalifikowalnych kosztów amortyzacji tego środka trwałego w ramach funduszy strukturalnych lub FS**

PRZYKŁAD

- Beneficjent otrzymał dotację ze środków krajowych na zakup komputerów dla pracowników beneficjenta. Ponieważ jednocześnie realizuje projekt współfinansowany w ramach PO LiŚ, w ramach którego możliwe jest deklarowanie jako wydatku kwalifikowalnego odpisów amortyzacyjnych dotyczących sprzętu wykorzystywanego przez pracowników zaangażowanych w realizację projektu, postanawia zadeklarować jako kwalifikowalne odpisy amortyzacyjne dotyczące komputerów zakupionych z dotacji. Taka sytuacja będzie uznana za podwójne finansowanie.

❖ sytuacja, w której **na realizację części projektu** (niepodlegającego zasadom pomocy publicznej) współfinansowanego w ramach PO LiŚ **beneficjent otrzymuje dotację** (lub inne bezzwrotne środki finansowe) **z innego źródła**; (w przypadku, gdy część projektu jest sfinansowana w całości ze środków otrzymanych na ten cel z innego źródła, wydatki związane z realizacją tej części projektu należy wykazać jako wydatki niekwalifikowalne); nie dotyczy to sytuacji, w której beneficjent dotację otrzymaną z innego źródła rozliczy w ramach projektu współfinansowanego w ramach PO LiŚ jak zaliczkę na dofinansowanie ze środków PO LiŚ.

PRZYKŁAD

- Potencjalny beneficjent (parafia) ubiega się o dofinansowanie ze środków PO LiŚ (stopa dofinansowania - 85%) na remont zabytkowego kościoła. W ubiegłym roku otrzymał dotację ze środków krajowych na remont dachu kościoła (środki otrzymane z dotacji pokryły 100% wydatków). Ponieważ beneficjent nie posiada środków na finansowanie wkładu własnego, chciałby włączyć remont dachu w zakres rzeczowy projektu realizowanego w ramach PO LiŚ, a środki otrzymane z dotacji na remont dachu wykazać jako wkład własny w realizację projektu. Umowa dotycząca przekazania dotacji krajowej na remont dachu nie zawiera postanowień, które wskazywałyby, że jest przekazana na finansowanie wkładu własnego w projekcie finansowanym w ramach PO LiŚ.
- W takiej sytuacji zadeklarowanie przez beneficjenta wydatków poniesionych na remont dachu ze środków dotacji, jako kwalifikowalnych w ramach projektu, który ubiega się o dofinansowanie w ramach PO LiŚ zostanie uznane za podwójne finansowanie, gdyż na część projektu, tj. na remont dachu beneficjent otrzyma refundację ze środków publicznych w łącznej wysokości 185% poniesionych wydatków (100% ze środków dotacji krajowej i 85% w ramach PO LiŚ).

❖ sytuacja, w której **środki na tzw. „prefinansowanie” wkładu wspólnotowego zostały pozyskane w formie kredytu lub pożyczki, które następnie zostały umorzone.**

Finansowanie przygotowania projektów a podwójne finansowanie

Dość często występuje sytuacja, w której potencjalny beneficjent otrzymuje środki publiczne (np. dotację celową) na przygotowanie projektu (a więc przygotowanie dokumentacji projektowej) lub realizację części projektu (np. na nabycie nieruchomości). W takiej sytuacji, jeśli projekt otrzyma

dofinansowanie w ramach PO IiŚ, istnieje potencjalne zagrożenie wystąpienia podwójnego finansowania w związku z uzyskaniem dofinansowania w wysokości wyższej niż 100% na część projektu. Aby temu zapobiec, możliwe są trzy sposoby postępowania:

- a) środki otrzymane w ramach np. dotacji celowej są następnie rozliczane jak zaliczka na dofinansowanie ze środków PO IiŚ. Beneficjent może środki otrzymane z dotacji włączyć jako dofinansowanie z własnej inicjatywy albo zostać zobowiązany do takiego działania przez dysponenta środków, przekazującego dotację. Aby zobowiązać beneficjenta do takiego postępowania, odpowiedni dysponent środków może, do umowy (np. dotacji celowej) dotyczącej przekazania środków publicznych na przygotowanie lub realizację części projektu, włączyć zapisy obligujące beneficjenta dotacji do włączenia tych środków w kwotę przyszłego dofinansowania w ramach umowy o dofinansowanie projektu. W takiej sytuacji beneficjent nie otrzymuje refundacji wydatków już raz sfinansowanych ze środków publicznych. Dodatkowo, rozwiązanie to jest korzystne dla Budżetu Państwa, który otrzymuje refundację wydatków dokonanych wcześniej z publicznych środków, a ponadto wpływa na przyspieszenie płatności z Komisji Europejskiej.
- b) w umowie dotyczącej przekazania środków publicznych można wyraźnie wskazać, że środki dotyczą finansowania wkładu własnego beneficjenta (wkład własny beneficjenta może być co do zasady finansowany ze źródeł bezzwrotnych);
- c) wydatki sfinansowane ze środków publicznych przekazanych na podstawie innej umowy niż umowa o dofinansowanie można przedstawić jako wydatki niekwalifikowalne w ramach PO IiŚ.

WARTO ZAPAMIĘTAĆ!

Jeżeli beneficjent otrzyma dotację ze środków publicznych na realizację części lub całości projektu i nie będzie miała miejsca żadna z sytuacji opisanych w pkt a) – b), ale wydatki sfinansowane z dotacji zostaną zadeklarowane jako kwalifikowalne w ramach PO IiŚ – zostanie to uznane za podwójne finansowanie.

Weryfikacja dotycząca przestrzegania zakazu podwójnego finansowania

Weryfikacja dotycząca przestrzegania zasady zakazu podwójnego finansowania jest prowadzona w ramach tzw. kontroli krzyżowych. W odniesieniu do projektów realizowanych w ramach PO IiŚ prowadzone są:

1. **kontrole krzyżowe programu** – prowadzone przez instytucje w systemie realizacji PO IiŚ (Instytucje Wdrażające lub Pośredniczące), których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach PO IiŚ,
2. **kontrole krzyżowe horyzontalne** - prowadzone przez Instytucję Koordynującą Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia – IK NSRO (Departament Koordynacji Wdrażania Funduszy Unii Europejskiej w MRR), których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach różnych PO/RPO perspektywy finansowej 2007-2013. W zakresie wykrywania i eliminowania podwójnego finansowania wydatków poniesionych równoległe w ramach PO IiŚ i PROW 07-13, kontrole prowadzą instytucje w systemie realizacji PO IiŚ (Instytucje Wdrażające lub Pośredniczące).
3. **kontrole krzyżowe międzyokresowe** - prowadzone przez IK NSRO, których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach PO dwóch perspektyw finansowych.

Kontrole krzyżowe programu prowadzone są zarówno przed, jak i po podpisaniu umowy o dofinansowanie, na następujących etapach:

- a) **na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie projektu** (w oparciu o oświadczenie beneficjenta oraz dane zamieszczone w KSI),

✓ Składając wniosek o dofinansowanie beneficjent ma obowiązek złożyć oświadczenie zgodnie z którym:

„Żaden element projektu nie był, nie jest i nie będzie współfinansowany z innych instrumentów finansowych Wspólnot Europejskich oraz Beneficjent ani inny podmiot nie ubiega się o dofinansowanie dla zakresu objętego projektem w ramach innych projektów w POIiŚ lub innych programów operacyjnych

✓ Na podstawie danych zawartych w KSI, instytucja oceniająca wniosek o dofinansowanie sprawdza, czy dany beneficjent nie przedłożył wniosku o dofinansowanie o pokrywającym się zakresie rzeczowym w ramach innego działania w ramach PO IiŚ.

b) na etapie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność (w oparciu o opis faktury oraz dane zamieszczone w KSI),

✓ Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie sprawozdawczości PO IiŚ* beneficjenci mają obowiązek opisując fakturę lub dokument księgowy o równoważnej wartości dowodowej wskazać, że wydatek jest współfinansowany w ramach PO IiŚ;

✓ W oparciu o dane zawarte w KSI, instytucja weryfikująca wniosek o płatność weryfikuje, czy dany dokument załączony do wniosku o płatność nie był już wcześniej przedłożony do sfinansowania.

c) na etapie realizacji kontroli projektu na miejscu (poprzez weryfikację opisu oryginału faktury).

✓ Instytucja prowadząca kontrolę na miejscu weryfikuje prawidłowość opisu oryginału próby faktur w celu upewnienia się, że te same wydatki nie zostały uznane za kwalifikowalne w ramach różnych instrumentów wspólnotowych.